МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккхехьарча Совета а орган

КIиранди
13
ДЕКАБРЬ
1959 шу
№ 100 (2412)
Мах 20 кеп.

КхойттлагIа Грозненски городской партийни конференци

СЕЛХАН СТАЛИНСКИ РАЙОНЕРЧА В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАХЧА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦЕ XIII ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ ХЬАЙИЙЛЛАЙ. ПАРТЕ ГОРКОМО ОТЧЕТНИ ХАНА БАЬЧА БАЛХАХ ДОКЛАД ИЙР ГОРКОМА ХЬАЛХАРЧА СЕКРЕТАРА НОВ. Е. Н. ЗОТОВА. ПРЕНЕЕХ КЪАМАЬЛАШ ДИР 19 САГО.

ТАХАН ДIАХО ШИЙ БОЛХ БЕШ Я КОНФЕРЕНЦИ.

ХАННАХЬА КИЙЧО Е ЮРТБОАХАМА БIАЬСТАН БАЛХАШТА

БIаьстанара юрта боахама балхаш ший ханнахьа а агротехнико маяххара а кхоачашдаро ялат а кхы дIайийна культураш а дика хьувкъаю. Цо торо хулийт ворхI шерара план ханал хьалха кхоачашьяра а шерра коммунизм хьалъяра а хьакъехьа Коммунистически парте вай мехкарча къахьегамхошта хьалхашка оттадаь сий дола декхараш дика кхоачашде.

Из бехктокхамера декхар толамца кхоачашдар мел боккха лоархIам болаш да дика кхета а деш, 22-ча декабре хургйолча ССКП ЦК Пленума сийна социалистически ях а лаьца, бIаьстанарча юртбоахама балхашта дика кийчо яра вай республикера колхозникаши, совхозий болхлойи, беррига юртбоахама специалисташи тIахьийхаб Гудермесски районерча «Гудермесскийи» «Дружбеи» яхача совхозий болхлошеи специалисташеи.

ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна шоаш а доккхий социалистически декхараш тIа а ийца, уж толамца кхоачашдеш боахк Гудермесски района къахьегамхой. «Гудермесский» яхача совхозе планах 30 трактор тоае езача хIанзалехьа 25 трактор тоаяь яьккхай. «Дружба» яхача совхоза механизатораша хIанзалехьа ткъаьннел совгIа трактор тоаяьй. Тракторашта тIехьаювзача машинашта ремонт яра хьалха латт нн. Куприенкаи, Бикусовеи бригадаш.

Гудермесски районерча совхозий коллективаша баьча тIахьехамах хургйолча ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна социалистически ях а лаьца, бIаьсти де дезача балхашта кийчо еш вай республике мел йола совхоз а колхоз а я. Трактораш тоаяра болх укх шера соахкарчул дуккха а дикагIа лел. Соахка укх хана тоаяь хинначул 170 трактор, е 13 процент дукхагIа тоаяьй укх шера.

БIаьсти де дезача балхашта кийчо яра дика толамаш даьха райснаш, совхозаш дукха я. 10-ча декабре Курчалоевски районо 154 процента, Гудермесски районо 140 процента, Ачхой-Мартановски районо 107 процента, МагIалбика районо 102 процента кхоачашъяьй 4-ча квартала трактораш тоаяра планаш.

ССКП ЦК-а Пленума сийна ше тIайийца социалистически декхараш толамца кхоачашдеш йоалл Грозненски РТС а. Цо йиълагIча квартале 37 трактор тоае езача 8-ча декабре 22 трактор тоаяьй.

Иштта, Пленума сийна 22-ча декабре планах лаьрхIачул совгIа 3 трактора ремонт е аьнна декхар тIа а ийца, дика къахьегаш боахк Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза къахьегамхой а. 10-ча декабре цар тоае езача 25 тракторах 18 тоаяьй. Цига мотораш тоадеча цаI-ах а кхы совгIа а нормаш кхоачашъеш, дика болх беш ба слесараш Головченкои, Геряи, денна шийн нормаш тIехкхоачашъю токара Яхьяева. ХIаьта сеялкаш, нохараш, культиватораш, кхыйола тIехьаювза машинаш бокъонца тоаяь яьннай цигарча ялх тракторки бригадах йиъ.

Цу тайпара, Гудермесски района къахьегамхой а юртбоахама специалистий а тIахьехамах ССКП ЦК Пленума сийна доккхий социалистически декхараш тIа а ийца, уж кхоачашдеш кхы дуккха колхозийи совхозийи коллективаш я.

Цхьабакъда, иштта шаьра а дика а лелац массанахьа а бIаьстан балхашта кийчо елга. Цу балха юкъе дуккха кхоачамбоацараш долаш моттигаш а я. Масала, корехи наIарехи хийцца мух чухьекхача «Джалкински» совхоза машинаш тоаеча мастерскешка шелденнача кулгий пIелгаш хьалнийс ца луш шийла я. Машинаш тоаяра эша инструмент а оатхалаш а кхоачамболаш яц. Лоадамбоацаш йола оатхалаш ца тоъар бахьан долаш, 10 дийнахь тоаяь яла езача тракторо тоаеш 37 ди даьккхад. Машинашта ремонт е йолаеннача хана денз 1 декабре кхаччалца мотор採 тоадеча цехе цхьа мотор мара тоаьбаьбац. 4-ча квартала планах ремонт е езараш 40 трактор яле, цхьоалагIча декабре тоаяь яьннараш 12 трактор я, царех 2 мара совхоза мастерске тоаьяьц. ВорхI бригадана машинаш тоае оттаяь план, шин бригадана мара йий ховш яц.

Наурски районерча «Октябра 40 шу» яхача колхозе дIаде кийчдаь фу хIанз а цIендаь дац, ремонт яь яьнна цхьайола сеялкаш пружинаш доацаш, кхыйола машинаш цхьацца хIамаш эшаш я, хIаьта тоаяь машинаш дIаоттаяь латта моттиг уж мукх а йиаь талха мегаш во я.

Трактораш тоаяра балхаш во лел 10-ча декабре 4-ча квартала планаш 12 процент мара кхоачаш ца яьча Первомайски районе, 31 процент мара кхоачаш ца яьча Советскии Шелковскойи районашка, 48 процент мара кхоачаш ца яьча Наьсарен районе.

МоллагIа а болх ханнахьа дика чакхбалар Iалашду дикача планаца из вIашагIболларои из кхоачашбе цунна ларттIа доал дарои. Планаш оттаяр пайдана дац уж берригача къахьегамхошта дика йовзаш а, уж кхоачашъе хIара дийнахь ший фу де деза ховш хIара болхло а ца хуле. «Джалкински» совхоза болх телхаб, цо ше оттаяь планаш къахьегамхошка дIа а ца йовзийташ, стола яьшкашка йоадаяьндаь, планаш формально оттаяь хиннадаь.

БIаьсти де дезача балхашта кийчо е аьнна ССКП ЦК Пленума сийна тIайийца социалистически декхараш кхоачашдара оарцагIа баха беза совхозий а колхозий а беррига коммунисташ, комсомольцаш, активисташ, кулгалхой. БIаьсти ше болх бергболча трактора, машина ремонт еча бокъонца дакъа лоацаш хила веза хIара тракторист, прицепщик, сеяльщик. Ремонт еча бригадашта мел эша оатхалаш леха ца езаш массайолча бригаде хила еза. Агитатораша лакха лоаттабе беза мехка арарча а чурча а гIулакхех къахьегамхой дIакхетабеш бола кхетама болх. Масса а хана болх беш хила деза пенгазеташ, молния яха газеташ. Беча балхах а хьалхашка латтача декхарех а механизатораш дIакхетабеш собранеш а еш, критикаца балха юкъера кхоачамбоацараш дIадаха деза.

Къаьстта уйла тIаяхийта еза бIаьстан балхашта эша кадраш кийчъяра, дIадув фу дика кийчдара а, кхашка удобренеш яхкара а.

Толамца кхоачашдергда вай ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна тIайийца социалистически декхараш!

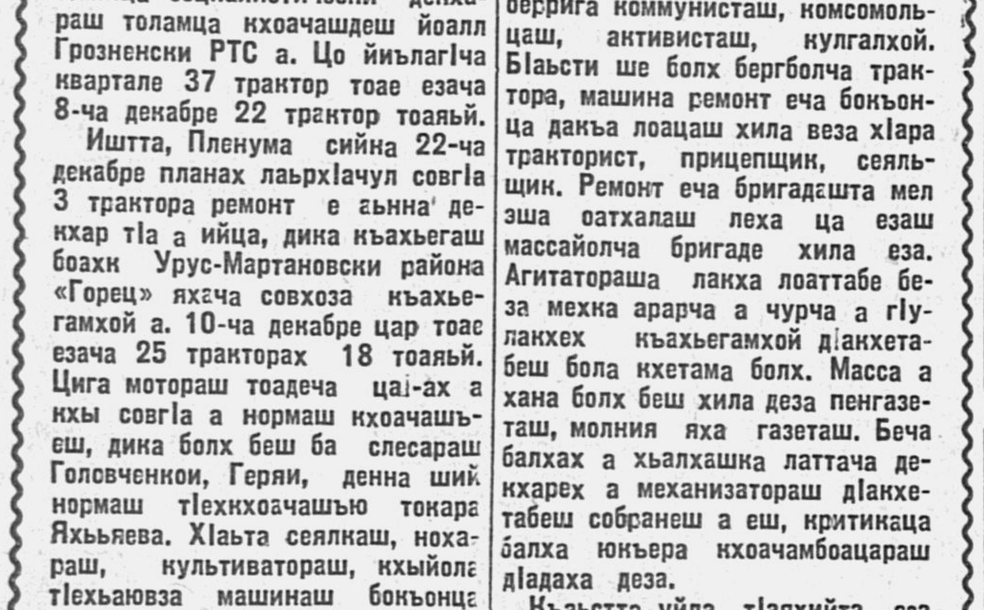

ЦIи хезача шозза Советски Союза Турпал волча летчика-испытатела В. К. Коккинаке экипажо керда рекордни толам баьккхаб «ИЛ-18» яхача турбовинтови двигателаш йоахкача самолетаца. Самолета чу 20 тонн коммерчески мухь тIа а билла 12 эзар метр лакха урагIбихьаб цо. Иззал боккха толам баьккхабац дунентIарча цхьанна а турбовинтови самолето.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) :В. К. Коккинаки, Э. И. Кузнецов, В. Ф. Воскресенский, И. С. Силиминов, П. К. Коккинаки.

Е. Халдея сурт. ТАСС фотохроника.

ССКП ЦК ПЛЕНУМА СИЙНА

Кхы а дукхагIа кхоергья оаха электроэнерги

Электрически энерги кхояра ССКП ЦК дайта письмо чIоагIа дегаш раьза хинна тIаийцар Грознерча химически завода коллективо. Совнархоза предприятешта юкъе хьалхара моттиг йоахаш хьаенача цу коллектива 1958-ча шера 4-ча квартале денз Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи профсоюзий областной Советеи дIа-юха тела ЦIе байракх тийннай.

Укх деношка заводе хиннача митинге укх шера кхоалагIча квартале электроэнерги кхояра дика къахьегарах цIаькха а елар завода из байракх. Ялх миллионал тIех киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй 3-ча квартале завода болхлоша планал совгIа. Цул совгIа, низа коэффициент планах 0,82 йолча 0,94-нега дIа а кхоачаяьй цар. ХIаьта технологически процессаш кердаяхарах, цехашка гIолла сердала потокаш дIанийсъярах, электрооборудовани нийса лелаергйолаш керда схемаш вIашагIйоххарах, иштта кхыдола гIулаккхаш чакхдахарах вIаштIехьадаьннад **укх шера 19 миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхое.**

Иззала электроэнерги кхое вIаштIехьадаларо хьахьокх дIахо а из кхояра заводе дуккха торонаш йолга. Электроэнерги кхояра доккхий толамаш даьхад цхьайолча цехаша.

Укх шера духхьала 3-ча квартале оборудоване овсарал лаккхъярах, иштта кхыдола балхаш чакхдахарах № 7 йолча цеха коллективо 1,5 миллион киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй. 3500 киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй цу квартале № 17-18 йолча цехо а. Цхьабакъда, ала дезаш ца цу цехашка а йолаш йола еррига торонаш электроэнерги кхояра оарцагIа ца яьхалга. № 7 йолча цехе болх беш йола компрессорни установкаш юта а юташ мукъа латтача установкаш тIа цкъаза болх бора болхлоша. хIаьта электроэнерги дукхагIа а йовра. Из установка хувца массаза хувц 600 киловатт-сахьат электроэнерги йов.

Ерригача заводе электроэнерги дукха кхояьяле а цу гIулакха во терко ю цхьайолча цехашка. Къаьстта во латт из гIулакх № 8-31 йолча цехе. Электроэнерги кхояра е планаш а оттаяьяц е кхы цхьаккха гIулакх а даьлац цеха кулгалхоша.

Технологически режимаш телхаяр, оборудованега бизза болх ца байтар, агрегаташ йохаш хилар бахьан долаш дукха йов электроэнерги.

ВорхI шерарча планах арахецача валови продукце объем соахкарчул ялхаззеи ахаззеи, хIаьта электрооборудоване низ кхоззеи дукхагIа хургба. Арахецача продукце объем тIакхетарца цхьана электроэнерги кхояра къовсам лоаттабе беза, хIана аьлча кхояьча хIара процент электроэнерге цхьан шера завода дуккха миллионаш сомa пайда лу.

Ханнахьеи дикеи еррига электрооборудовани тоаергья оаха, йоах электроцехе электроэнергетикал болх беш волча нов. Волкова. Цо а дикка торо хулийтаргья электроэнерги кхое.

Заводе лаьрхIад коара электрически сердало хьалсогаши дIайоаешк хургйолаш вIаштIехьаяккха.

ДIахо йоача хана а электрически энерги кхояра заводе вIашагIъеллача комиссе тайп-тайпара гIулакхаш чакхдаьхад. ХIара цех декхарийла я ше электроэнерги кхояра даьха толамаш чIоагIде меттел дIахо а кердадараш даха.

ССКП ЦК письмо тIа белгалдаьккха гIулакх—электроэнерги кхояр. партийни, боахама, профсоюзни. комсомольски организацей керттера декхар дола дика кхетаду химически завода болхлоша.

А. ПУХОВИЦКИЙ.

ЭЛЕКТРОЭНЕРГИ КХОЯРА

Шерра-шера вай мехка парте а правительствас а энергетикаш тIахьех электрически энерги кхоеши, хIаьта мощноста коэффициент лаккхъеши дола наькъаш лахара.

ССКП ЦК-а арадаьккха «Халкъа боахаме электрически энерги кхоярах» дола письмо дувцача дакъа лаьцар тарно-мебельни комбината ерригача энергоцеха коллективо.

ДIахо из кхояра дукха тайп-тайпара рационализаторски предложенеш тийннай энергетикаша. Царех цхьаяраш хIанзале балха юкъе кхийлай.

ХIанз чIоагIагIа низ бола двигателаш дIа а йоахаш, кIезигагIа низ болча двигателашца уж хувцаш ба энергетикаш. Уж двигателаш хийцачул тIехьагIа шера 50.000 киловатт-сахьат гаргга электроэнерги кхое вIаштIехьадаргда предприяте. Цул совгIа трансформатораша ший ханнахьа переключени еш хилча а шера 20.000 киловатт-сахьат электрически энерги кхоергья цар.

Укх дIабахача 11 бетта тарно-мебельни комбината энергоцеха коллективо 94400 киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй.

ССКП ЦК-а арадаьккхача письмо хьакъехьа беседаш яьй цехе. Уж беседаш яьчул тIехьагIа электроэнерги кхояра чIоагIа терко ю дежурнеш болча электромонтераша. Масала, бийеанна болх беш йолча смено делкъийна перерыв хулача хана цхьаццайолча моттигашкара йоаго сердало дIа а йоаеш, духхьал хIама дуачеи, станокаш тоаечеи мара ток йоагаергйоацаш предложени юкъейоалаяьй электромонтера нов. Кусяка.

Цехера юкъара сердало лох а йолийташ массайолча станокашта моттигера сердало оттае предложени елар электромонтера нов. Федорченкос. Электроэнерги кхы а дукхагIа кхоергьяр, нагахьа санна цу тайпарча гIулакха эшаш йола арматура, турбаш, аьшка сьарг, кхыйола материалаш а хуларе.

Массайолча цехашка электроэнерги кхоярах дола тIахьехамаш тIадола лозунгаши плакаташи доахк хьалтеха. Доккхача лоархIамера гIулакх да ССКП ЦК-а арадаьккха письмо. Цуцухьа, дIахо йодача хана беррига низ тIа а бахийта кхы а дукхагIа электроэнерги кхоергья оаха, йоах тарно-мебельни комбината коллективо.

А. КИВА,
тарно-мебельни комбината энергоцеха начальник.

Доккхий толамаш доах дояркаша

Сунженски района «Победа» яхача колхоза № 1 йолча шурий-товарни фермерча доярка Богдашкина Марияс дукха шура яьккхай хIара беттача Iаттагара. Укх шера ше тIайийца социалистически декхараш тIехдика кхоачашдаьд цо, вешта аьлча, шера 2600 килограмм шура яккха езача 11 бетта 2624 килограмм шура яьккхай, декабрь бетта 11 дийнахьа 54 килограмм кхы а яьккхай.

— Кастта хургйола ССКП ЦК-а Пленум хьаеллача денга шерра социалистически ях а йоаржаяь хIара бетташ болча Iаттагара 2700 килограмм шура йоаккхаргья аз, — йоах нов. Богдашкинас.

Пхи шу совгIа ха я Мария ферме балха йола. ЧIоагIа дукха безабеннаб цунна ший болх. Ше дика болх баь ца Iеш доккха новкъостал ду цо ший новкъосташта. ЙоккхагIа йола доярка я Мария. Ший ханнахьа доакъар дуллий а, хий меладой а, иштта кхы гIулакхаш доаханна дой а хьеж из.

Дуккха пайдане хьехамаш тел Богдашкинас ший новкъосташта. ЙоккхагIа йолча доярка яхар де кийча хул комсомольско-кагирхой коллектив. Пхе шера дояркалла болх беш дика дайзад цунна хьайбашкара дукхагIа шура яккхара керттера дола наькъаш.

ДIадахача шера ворхI класс яьккхачул тIехьагIа ферме балха ера комсомолка Апаликова Валентина. ЧIоагIа новкъостал дир Марияс Валентинайна. Дукха къахьийтача къонача доярка хьалхарча шера а доккхий толамаш даьхад. 11 бетта 2552 килограмм шура яьккхай цо.

Дикача совгIаташца накъа болх уж ССКП ЦК-а Пленума.

Н. ГОЛОВИНА,
колхоза зоотехник.

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

ТЕКСТИЛЬНИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ДIАХО ТОАЯРА ДЕ ДЕЗАРЕХ

ССКП ЦК июньски Пленума решенега хьежжа, ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои дийцад текстильни промышленность дIахо тоаяра де дезача гIулакхий дош. Цу дешах баьча соцам тIа белгалдоах текстильни промышленноста болхлоша производственни низехи бедалахи цIикагIа пайда эцаш хилар, производства технологи тоаеш хилар, продукци арахецара планаш кхоачаш а тIехкхоачаш а еш хилар, дикагIа а, тайпаш дукхагIа долаш а кIадаш хьадеш хилар. Цунца цхьана соцам тIа белгалдаьккхад, текстильни промышленносто хIанз а бахача наха тIа-тIа дукхагIа эшаш дола меланжеви, ворсови, жаккардови, иштта дуккха кхы тайпара а кIадаш маэшшара арахецаш ца хилар, тIехнахьа а чухнахьа а дувхаду пазата барзкъаш кхоачам хиллал деш ца хилар, хIаьта иштта берий пазаташ а кхоачам хиллал еш ца хилар. ДикагIа диллача а бесашка диллача а дIахо йодача хана тоаде дезаш кIадаши хьадаь пазата барзкъаши дукха да.

ССКП Центральни Комитетои СССР Министрий Советои союзни республикай компартей ЦК-аш а, Министрий Советаш а, совнархозаш а декхарийла яьй, ССКП XXI съездо чIоагIъяь йолча, 1959-1965-ча шерашкахь СССР халкъа боахам дегIабоалабара йолча контрольни цифрашка хьежжа, 1965-ча шера хьаеш йола хIамаш укх боараме дукхагIа хулийтилга Iалащде: **боамбех деш дола кIадаш — 7.700—8000 миллион метрга, зипаш — 500 миллион метрга, ленах деш дола кIадаш —635 миллион метрга, даьреш — 1,485 миллион метрга кхоачадеш, хьадаь пазата барзкъаш — 940 миллион барзкъага кхоачадеш пазаташ — 1,250 миллион парага кхоачаеш.**

Текстильни товарашца дикагIа нах Iалашбар духьа тайпашта онда дукхагIа хилийта а кхы дикагIа е а лаьрхIад хьаеш йола хIамаш, лерхIаш да боси сурти хоза дола керда тайпа кIадаш хьаделга мамогта шерде а могаде а; натуральнии химическии хьоасаш вIашагI а детташ хьаеш йола текстильни хIамаш дукхагIа арахеца; къаьстта ший тайпара химически болх а беш хьадеш дола кIадаш дуккха арахецара эшараш делга; 1960-ча шера денз, кIезига долхаш а, хеба ца луш а уж хургйолча тайпара костюмий, меланжеви, беса аргаш, сорочкай штапелий кIадаш, плащаш еш дола хийчакх ца доалийта кIадаш хьаделга, хIаьта 1963-ча шера денз кхалнаьха кочамашта деш дола деррига штапельни кIадаш кIезига долхаш а, хеба ца луш а, хIаьга зипаш неца латаргбоацаш а делга.

Соцам тIа белгалдаькха да ворхI шера чухь укх боарамашца дукхагIа хьаде:

боамбех хьадеш дола гребении меланжевии кIадаш, басхамаш, исхалеш, тIера барзкъаш ду замшаи вельветонеи маьшеи тайпарара кIадаш,— 1,6—1,9-зза, вельветайи ах бархатеи тайпарара ворсови кIадаш — 3,8—4-зза дукхагIа;

искусственнии синтетическии хьоасаех деш дола цаьреш — 1,8-зза, цу даькъе штапела хьоасех деш дола костюмаш еш дараш — 4,1-ззеи, ворсови — 3,2-зза, барзкъашта чудетташ дараш — 3—3,6-зза дукхагIа;

камвольни зипаш 2-зза дукхагIа; диткъа, чухь дувхаду пазата барзкъаш — 5-зза, зипехи ах зипехи деш дола тIехнахьа дувхаду барзкъаш — 3,5—4-зза дукхагIа, хIаьта капрона хьоасах еш йола эластични пазаташ а дукхагIа ергья;

химически хьоасех искусственни элтараши объем йолаш долча синтетически аьхангех барзкъеи дуккха хьаделга вIаштIехьадоаккхалда;

фильтровальнии прокладочнии иштта кхычеи технически хIамашта а, хIаьта иштта искусственни нахьараш, декоративни а бахача метте эшаш йола кхы тайпа а хIамаш хьаярна а хьувзанза йола текстильни материалаш хьаелга вIаштIехьадоаккхалда.

1952—1958-ча шерашкахьа хийца хинначул 2,8-зза дукхагIа ахча хец укх ворхI шера текстильни промышленность дегIайоалаярна: болх бе цоладолийтаргда 7,7 миллион тай хьувза йоачIинг, е 1952—1958-ча шерашкарчул 4,5-зза дукхагIа, болх бе йолалургья 157 эзар кIада ду станок — хьалха дIадахача ворхI шерарчул 3,1-зза дукхагIа.

ССКП ЦК-аи СССР Министрий Советои союзни республикай компартей ЦК-аши Министрий Советаши, парте крайкомаши, обкомаши, крайисполкомаши, облисполкомаши, совнархозаши декхарийла яьй текстильни промышленность дегIайоалаярна хьахийца ахча а кхыйола материальни торонаш а керттерча даькъе болх бе йолалургйолча гIишлошка ахийта, текстильни предприятеш лоаццача хана шин-кхаь шерал дукхагIа гоа ца еш — яь йистеюврйола гIулакх де, болх беш йола текстильни предприятеш эргаяьха тоаелгеи шеръелгеи шерагIа доарждде, аьнна.

Соцам тIа белгалдаьхад текстильни промышленносте керда техника юкъейоалаяра, прогрессивни технологи юкъеозара, балха процессашта механизации автоматизации яра, къаьнара оборудовани кердачунца, дукхагIа балха овсарал йолаши малогабаритнии йолчунца хувцара, болх беш йолча оборудованена комплексни модернизаци яра цаькъе де деза гIулакхаш. Боамбех кIадаш деш йолча промышленносте дика тай озаш йолча прибораща Iалашъяь кIада ду машинаш 93 процентагеи кIада ду автоматически машинаш 75 процентагеи кхоачаргйолаш гIулакх де лаьрхIад 1965-ча шера, царца нийсдаь аьлча, уж проценташ зипаш деча 69-и 90-и ленах кIадаш деча промышленносте — 65-и 96-и хургда.

ВорхI шера чухь предприятешкарча новкъостал деш деча а халача а балхашта, фабрикай чурча транспорта механизаци е, отделочни производстве хаддаьза йола процессаши хьадаьчул тIехьагIа юха нийсде ца дезаш тай даIари шерра юкъедоаладе, лоаццача хана оалхаш, аьханг цаIа, искусственни хьоасай жгутах шийх штапельни лента ду технологи е лерхI; тай доIача а кIада деча а производстве тай тедалуш хилар шозза-кхозза кIезигагIа доацаш лохде лерхI.

Текстильни промышленноста предприятеш хIанзарча технологически оборудованеца Iалашъе лерхIаш постановлене тIа оттадаь 1965 шера 1958 шера хийцачул прядильни машинаш 7-ззеи ткацки станокаш 3,1-ззеи дукхагIа арахеца.

Текстильни машинаш хьаеш, хIанз болх беш йола заводаш шеръе, уж дикагIа хургйолаш тоае, иштта йола керда заводаш хьае, металл тедача универсальнии специальнии оборудованеца уж Iалашъе, текстильни промышленноста эша машинаш, станокаш, агрегаташ дикагIа хьае, машинаш ю Iилма-тохкамеи конструкторскии базаш шеръе гIулакхаш вIаштIехьадаьхад. 1952-1958 шерашка хинначул семилетке текстильнии ейгеи машинаш хьаеча дIайохийта капиталовложенеш 3,5-зза дукхагIа хургья.

Текстильни промышленноста эша йоккха балха овсарле йола керда станокаш, машинаш, аппараташ, агрегаташ арахеца производствои, централизованни порядках оборудованена модернизаци яра эша типовой узлаш а оатхалаш а, хIаьта иштта подсобни, новкъостал дара балхашта механизаци ю средстваш арахецилгеи вIаштIехьадаккха декхарийла ба машинаш хьаю болхлой.

КIадаш деча новкъостал ду материалаш лоархIам боллаш цикагIа хилийта, пластмассай, синтетически кIувний, сплавий керда тайпаш уж материалаш хьаеча дукхагIа юкъедоаладе, кIадаш хьадеча новкъостал ду материалаш ю предприятеш дикагIа тоае а хIанзарча оборудованеца уж предприятеш Iалашъе а гIулакхаш оттадаьд. Узбекски ССР-а, Казахски ССР-а, Азербайджански ССР-а, Киргизски ССР-а, Таджикски ССР-а, Армянски ССР-а, Туркменски ССР-а компарте ЦК-аштеи, Министрий Советаштеи, СССР-а юрта боахама Министерствонеи тIадитлад боамби-бедали боамби хьоасеи дикагIа хургбола, селекционни болх шербергбола, хьоаса а кIада а дикагIа хургдола, керда, чIоагIа хьувкъача боамбе тайпаш дIадувргдола гIулакхаш чакхдаха.

Союзни респубикай Министрий Советаши СССР-а юрта боахама Министерствои декхарийла я тха, лендолгунец, кIомал, жут, кенаф дукхагIа а дикагIа а доаккхаргдола гIулакхаш чакхдаха, чилла-бедал дукхагIа а дикагIа а йоаккхаргйола гIулакхаш оттадеи уж чакхдахеи декхарийла я уж, эггара хьалхарча аргIанна чиллан кIай бурилгаш хула чилла бу нIаний дукхагIа деба а деш.

СССР-а Госплан, СССР-а Министрий Совета Паччахьалкхен комитет, РСФСР-а Министрий Совет, Украински ССР-а Министрий Совет, Белорусски ССР-а Министрий Совет, Казахски ССР-а Министрий Совет, Эстонски ССР-а Министрий Совет, совнархозаш декхарийла я:

искусственнии синтетическии хьоаса чIоагIагIа дикагIа хьабелга вIаштIехьадаккха, хьоаса чIоагIа а мабоагIара а хургболш, хьоасана а хьийзача таьна а дуккхача тайпара басараш цергдолаш, матированни вискоэни а беIа капронови штапельни а хьоаса дукхагIа арахецаргболаш, хIаьта иштта синтетически хьоасай ассортимент шерагIа хургйолаш тIулакх де;

тестильни хьоасанеи кIадаштеи ду басараш дика, чIоагIа, кхоачам хиллал дукха арахецилга вIаштIехьадаккха.

Текстильни производства хьакъехьа ду Iилма тохкамаш дIахо а дегIадоаладе лерхIаш текстильни промышленноста комплексни Iилма-тохкама институташи предприятешка Iилма-тохкама лабораторешн яхка аьнна союзни республикай Министрий Советашеи совнархозашеи яь предложенеш тIаийцай.

СССР-а Госплана, СССР-а лаккхерча а юкъерча специальни а дешара Министерствона, союзни республикай Министрий Советашта тIадиллад укх гаргарча шерашка къаьстта машиний конструкцеш еши технологически процессашта автоматизаци еши йолча кадрашца а еш, текстильни промышленность кадрашца йизза Iалашъергйолаш, текстильни промышленностаи текстильни машинаш ечеи инженерни кадраш мел эш хьажа, хIаьта иштта вузий аспирантуреи Iилма-тохкама институташкеи гIолла Iилма кадраш дукхагIа кийчъе а.

ССКП ЦК-аси СССР-а Министрий Советои союзни республикай Министрий Советаш а совнархозаш а декхарийла яьй текстильни промышленноста болх беш йолча предприятешка къахьегама хьал, производственни санитари, болх беш кхерамах лоравалара техника дикагIа тоае, эггара дикагIа йолча вентиляционнии сердала техникаи оборудованеца уж предприятеш Iалашъе.

ВорхI шера чухь текстильни промышленноста еррига болх беш йола предприятеш вентиляционни установкашца Iалашъе, 1965 шу тIаккхоачаш хлопчатобумажни промышленноста предприятеш йовхал-шелал а фо тIаьда-декъа хилар а автоматически нийсде эшача установкашца Iалашъелга йистедаккха, 1961 шера денз кIада деча фабрикай помещенешкара фо хила дезача тайпара нийсделга юкъедоаладе, болх беш йола моттигаш сийрдагIа хилийта, хиланза яргйоацача производственно-бытовой помещенешца текстильни промышленноста еррига предприятеш Iалашъе предложени оттаяьй. Йовхал лораеча изоляце, цом дIабоаккха, Iи, дIайха фо, эене йола газаш дIайоаха устройстваш шоалща йола текстильни машинаши аппараташи лоаттае декхарийла я машинаш ю заводаш.

ССКП ЦК-аси СССР-а Министрий Советои союзни а автономни а республикай Министрий Советашта, крайисполкомашта, облисполкомашта, халкъа боахама советашта тIадиллад текстильщикаш чубаха цIенош дикагIа тоадергдола, царна чубаха цIенош чехкагIа хьалдергдола, текстильни предприятеш йолча районашка деша даха ха йоацача берий учрежденеш, хIаьта иштта столовеш, магазинаш, прачечнеш, вахара гIулакха эша предприятеш дукхагIа хьалъергйола гIулакхаш чакхдаха.

ССКП Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои союзни республикай компарте ЦК-ай; Министрий Советий, парте крайкомий, обкомий, совнархозий, текстильни промышленностеи текстильни а ейга а машинаш еча промышленностеи заводий, фабрикий, стройкай, Iилма-тохкама а конструкторски а организацей директорийи партийни организацейи уйла тIаяхийтар болх беш йола предприятеш дикагIа тоаеш, шеръеш керда предприятеш хьалъеш ду балхаш махулла чехкагIа данза дарг ца хилара, укх гаргарча шерашка лоархIам боллаш дукхагIа текстильни промышленноста производственни мощносташ хургйолаш, дикача кIадашца, трикотажни а кхыча текстильни а хIамашца баха нах Iалашбергболаш хIанзара технологически процессаши технологически оборудоване керда тайпаши вIаштIехьадахара, уж производствона юкъе доаладара.

Партийни вахар

Кердача декхарашка хьежжа тоабе лекционни болх

ЧIоаггIа теркам тIабахийта лелабу тха районе бахача наха лекцеш ешара болх. Политически Iилмаи хьехамаш доаржадара Общества членаш болаш, хадданза лекционни болх лелабеш 152 саг ва районе. Укх шера йолча планах еша езараш 1050 лекци мара йоацача 11 бетта тайп-тайпарча темаех 1055 лекци йийшай цар.

Къаьстта белгалде дезаш да, ешаш йола лекцеш дика кийчъеш а сакъердамерчеи пайданерчеи темаех йолаш а хилар. БIаьннел совгIа лекци йийшай районе, цар чулоацамга хьежжа кинокартинаши киножурналаши а хьокхаш. Иштта лектора, Общества члена н. Морозовас, «ВорхI шера план — коммунизм хьалъяра Iалаьмате йоккха программа я», яхача темах лекци йийшачул тIехьагIа ладувгIаш хиннарашта «Масса хана партеца цхьан» яха киножурнал хьекхар.

Лектораша нн. Панибратцева (Наурски винсовхозерча школа-интерната хьехархо), Габелина (Наурски юкъерча школа хьехархо) «Советски искусственни лаьттан спутникех» яхача темах лекцеш йийшача «Седкъашка бода никъ» яха киножурналаш хьийкхад.

Дика вIашагIбелла лелабу тха районе дына гIулакхех тешаш болча наха юкъе беш бола болх. Укх шера августеи сентябреи районерча шин станице кинофестиваль яьй. Калиновская яхача станице «Ды—адамашта дола дохьаж да» яхача темах йир фестиваль. Цига йийшар 8 лекци, хIаьта из йисте йоаллаш хаттарийи жопийи сайре а йир.

Фестивале ухар кагирхойи боккхий нахи, дынах тешаш бараши ца тешараши — уж берригаш а кхы а чIоагIагIа тийшар вай Iилман низ чIоагIа хиларах.

Лектора нов. Ларкина, ды мичара хьабаьннаб а цун бокъонца долча гIулакхех а лаьца лекци йийшачул тIехьагIа Ленина цIерахча колхоза колхозника нов. Солнышкина ладувгIаш багIача наха юкъера хьал а гIетта аьлар: «Аз предложени лу киназ дIакъовла, из тхона эшаш дац».

Нов. Солнышкин партийни а вац, ха яха саг а ва, хIаьта хьалхагIа дынах тешаш а хиннав. ХIанз цунах дына духьал къовсам лоаттабара наха юкъе кхетама болх беш вола пропагандист хиннав.

Цо яь предложени хьаллоацаш дукхханеша а къамаьлаш дир, хIаьта массава а раьза хинна киназ дIакъовла соцам а бир.

Каст-каста лекционни балха опыт дIа-юха эцаш семинараши собранеши ю оаха районе.

ЧIоаггIа теркам тIабахийта лелабу тха районе дикагIбарий опыт йоаржаяра болх. Цу хьакъехьа каст-каста лекцеш еш, хIаьта дикагIа болча болхлоша, жа Iуша, дояркаша, свинаркаша, звеньевойша шоай балха опытах лаьца докладаш ю. ДикагIбарий балха опыт ювцаш къаьстта листовкаш а арахец районерча цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи.

Тайп-тайпарча формаех наха юкъера кхетама болх лелабара а чIоагIа терко ю тха районе. Тематически сайренаш, хаттарийи жопийи сайренаш, книжкаш дешарий конференцеш — уж еррига кхетама балха формаш бизза пайда а эцаш лелаю оаха, хIаьта тайп-тайпарча, масала, Iалама-Iилма, юртбоахама, педагогически темаех ю уж сайренаши конференцеши. Иштта дукха ха йоаццаш Наурски винсовхозеи «Россия» яхача колхозеи хилар «СССР халкъа боахама технически прогресс» яхача темах хаттарийи жопийи сайре. Дукха хаттараш тийлар гулбеннараша, хIаьта цу хаттарашта жопаш тийлар юртбоахама специалисташа, хьехархоша, партийни а советски а болхлоша.

Наха ешаш йола лекцеши докладаши, еш йола беседаши, дика а, сакъердаме а, наха дукхагIа пайда баргболаш а хилийтара тIехьа чIоагIа къахьег тха районерча лектораша, пропагандисташа, агитатораша. Уж лекцеши, докладаши, беседаши Общества члений секцейи группайи заседанешка йийца а йийце долаш дола кхоачамбоацараш дIа а даьхе кийчъяьчул тIехьагIа мара наха дIаешац. Цу тайпарча гIулакхо торо хулийт наха юкъе беш бола кхетама болх тоабе.

Парте райкомои хьехамаш доаржадара Общества районни отделенеи шоайла вIаши бувзам болаш лелабу лекцеш ешара болх, хIаьта цхьан планаш а увттаю, уж планаш кхоачашъяра цхьан болх а бу, лектора денош, лекторийи, пропагандистийи, агитаторийи собранеш, совещанеш ю. Цу тайпарча собранешка баьча кхетама балха итогаш ю, лекцеш ешара болх тоабара керда декхараш увттаду.

ХIанз дIахо лекционни болх тоабара чIоагIа терко тIаяхийта къахьегаш ба тха районе бахача наха юкъера кхетама болх лелабераш.

Е. ЧЕРНЫЙ,
ССКП Наурски райкома секретарь.

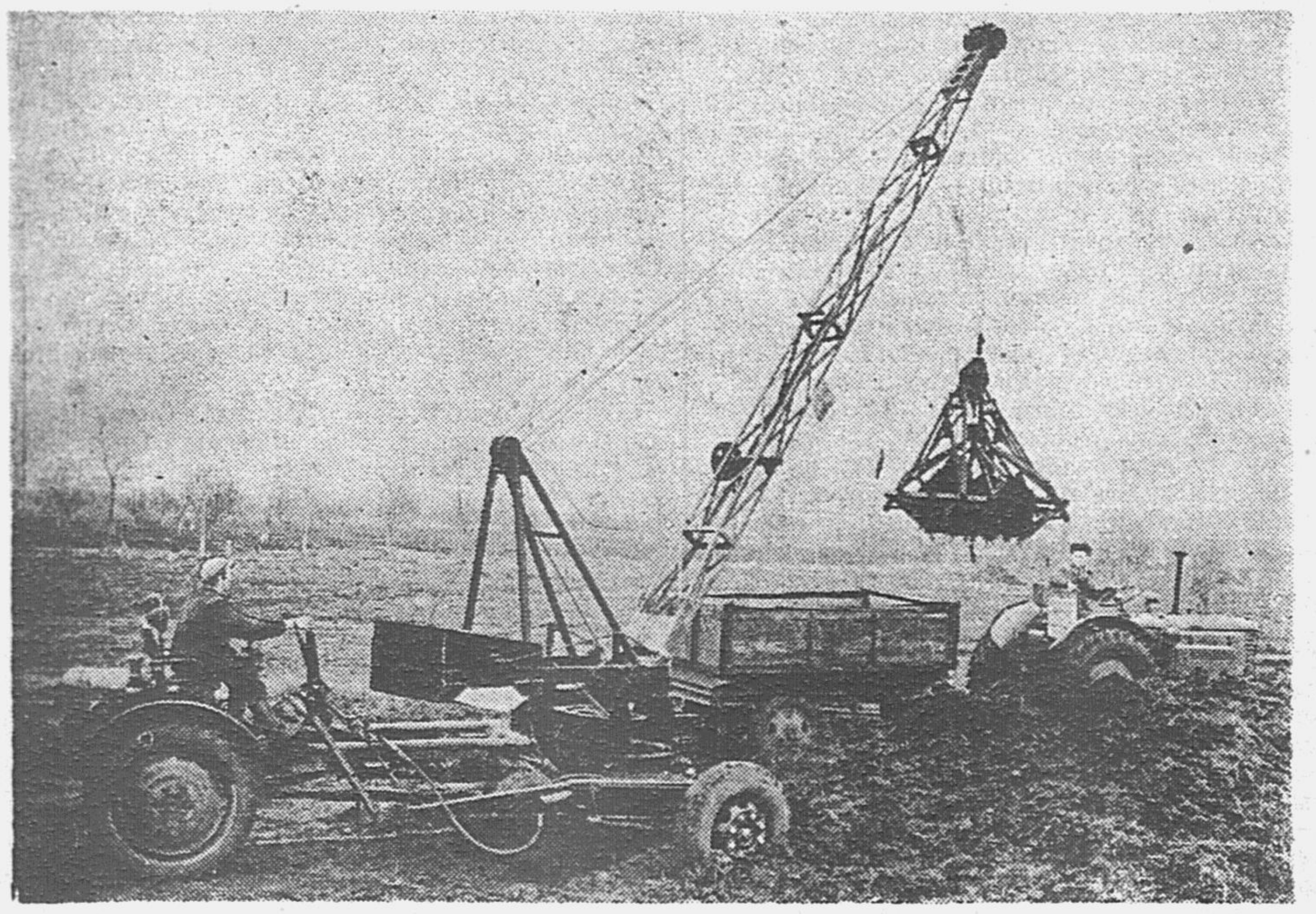

УКРАИНСКИ ССР. Украински юрта боахама механизации электрификации еча балхий Iилматохкама института болхлоша чIоагIа терко тIайохийт юрта боахама кагий механизацеш яра дош кхоачашдара. КIоагашкара силос хьалйоаккхаш, удобрени автомашинашта тIайотташ, аьлахи чахи аргIаш деш, лаьттен гIишлой материалаши дIа-са кхухьаш, корнеплодех элаш йотташ дола балхаш деш колхозашкеи совхозашкеи кулгашца дукха къахьега дезаш хул. Уж деррига балхаш института инженераша дагалаьцача мухь тIаботташ йолча кердача кранаца де йиш йолаш да.

Цу крана, 8,5 метр дIаьхен цхьан тоннага кхаччалца мухь хьалъайбуларгболаши цIара-цIура да. Харьковски опытни станце боахам тIа цу кердача машина тохкам бича дика чакхъяьннай из. Цо хьахьекхад цхьан тракториста цхьан сахьата укх балхех цхьа болх бе йиш хилар: 15 тоннага кхаччалца йола силос Iойоассае, 10 тонн йолча аьлах е чах хол бе, е 20 тонн лаьтта тIадотта. 30 сага хьалхара из тайпа хала болх бу крано.

Сурта тIа: болх беш йоалла мухь тIаботта керда кран. **П. Морозова сурт. ТАСС фотохроника.**

ТХА ТОЛАМАШ

Вай мехка хьалдеш дола гIирсаш тIехь-тIехьагIа дикагIа, чIоагIагIа, сихагIа де дезаш хиларо хьагойт йоккхийча панелашцеи йоккхийча блокашцеи уж де дезилга. Цхьабакъда, хIанз а ерригача пенаш хьалдотташ йолча материалех 80 процент дIалоац еттача кирпишко.

Укх шера йола валови продукци арахецара план республикерча кирпишкий заводашта юкъе эггара хьалха кхоачашйир Старопромысловски заводо. Дика къахьийгадар завода коллективо укх шера шоллагIчеи кхоалагIчеи кварталех. Шоззе а республикански сийлен Доска тIа яьккхар из Ерригсоюзни социалистически яхье яьннача коллективашта юкъе дика толамаш дахарах.

Цу толамех кхоачам хеташ яц заводера болхлой коллектив. Воронежски кирпишкий завода обжигальщика, Социалистически Къахьегама Турпалхо волча П. А. Дуванова дIадоладаь кирпишк пишка чу оттаярай из яттараи дола керда гIулакх дика хьаллаьцад оаха. Цудухьа тха вIаштIехьадаьлар пишка хIара цхьан кубометр моттиге 2500 кирпишк ятта. Из гIулакх вай республикерча заводашта юкъе эггара хьалха чакхдаьккхар оаха. Ци йоагаелга сихдарои, технологически гIулакхаш балха юкъе кхахьарои торо хилийтар кирпишк йоттилга дикка сихде.

Дукха тайп-тайпара предложенеш кхихьай балха юкъе завода болхлоша. Цар торо хилийтай деррига хала балхаш аттача даха, цул совгIа хIара деннеи бийсаннеи кийчъеш йола кирпишк 60—70 эзарнега дIа а кхаьчай.

Дика къахьегарца белгалбаьлар новкъостий К. Мудаев, М. Войт, В. Шашина керте латтача бригадашкара болхлой.

Пишкашка дIачуоттаеш йола кирпишк хила еза дукха тIаьда йоацаши ца йохаши. Кирпишкашта юкъера йовкъаш йоккхагIа йитаро торо хулийт уж сихагIа ятта, хIаьта деррига пишка Iургаш дика дIакъовла а деза, лаьрххIа кийчбаьча маркхалца.

Кирпишк нийса дIачуоттаярай из бакъахьа яттарай чIоагIа терко а еш, дика къахьег болхлоша Идрисова, Соболева, Кривошеева, иштта кхыбараша а.

Пишкашка дукхагIа кирпишк йоттаргйолаш болх вIаштIехьабаьккхачул тIехьагIа цхьаькха новкъарло нийсъелар тхона — тоъацар ятта еза кирпишк. Цудухьа къахьегама овсарал а хайра лакхлацар. Из новкъарло дIаяккхара чIоагIа къахьийгар нов. В. Чернышева, Д. Горшенева, П. Никитина.

Дуккха а тайп-тайпара балхаш ду тха заводе машинаши, агрегаташи эргаяхара, дерригача балхашта автоматизации механизации яра. Формовочни цехе керда СМ-294 яха ленточни пресс оттаяро торо хилийтар цига лаьтта ЛП-2 яха къаьна пресс капитальни ремонта дIаоттае. ХIанз, нагахь санна болх беш ярех цхьа пресс йохе, болх юкъах бусаргбац.

ХIанз керда декхар латт завода коллектива хьалхашка—формовочни цехе формованни кирпишк лоархIаш йола автоматически счетчик оттаелгеи подъемни клеткана механизаци елгеи. Уж а, кхыдола а балхаш чакхдахара чIоагIа новкъостал ду тха рационализатораша нн. Гурова, Коваль, Шепета, Волоцке, Чернышева, иштта кхыбараша.

Уж деррига балхаш сийленца чакхдахаро торо хулийтаргья семилетка хьалхарча шера планал совгIа 1 миллионни 600 эзари кирпишк арахеца.

С. ЛУКОВ,
завода керттера инженер.

Хьалхле лелаю цех

Семилетка йоккха программа ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь, къахьегама овсарал лакх а еш хьабоагIа Грозненски тарно-мебельни комбината гIандаш деш йолча цехера болхлой.

Семилетка хьалхарча шера валови продукци арахецара йола паччахьалкхен производственни план 25-ча ноябре кхоачаш а яь, хIанз семилетка шоллагIча шера чотах продукци арахецаш ба уж.

Денгара-ди массаза доал къахьегама овсарал лакх а еш дика болх беш хьабоагIа производстве хьалхле лелаераш. Масала, гIандаш вIашагIдохкаш йола нов. Доброштанова кулгалду бригада, нов. Музыка керте латта шлифовальщикий бригада, дикагIа бола станочникаш Фащенко, Щецный, Мордвинов, иштта кхыбараш а.

Дика болх барах дIа-юха телаш йола ЦIе байракх дуккхаза тийннай гIандаш деча цеха коллектива. Из байракх цар лелаю массехк бутт баьннаб.

Дукха рационализаторски предложенеш балха юкъе кхийлай цехерча болхлоша. Планах цхьан шера производства юкъе 15 рационализаторски предложени йоалае езача 16 йоалаьй, хIаьта царех 13 предложени балха юкъе а йихьай. Уж предложенеш балха юкъе кхахьарах 27 эзар сома материал кхояй болхлоша. Цудухьа, хIанз гIандаш ду цех кхыча цехашта юкъе эггара дикагIа лоархIаш я комбинате.

Иштта рационализатораштa юкъе дикагIа лоархIаш ба нн. М. Гусаков, Э. Доброштанов, Л. Зинченко, В. Резников, кхыбараш а.

Декабрьски Пленума сийна дикача къахьегама толамашца накъа болх гIандаш деча цехера болхлой.

Т. УЖАХОВА.

Хьуна боахамерча болхлой конференци

Укх деношка Грозне Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахамеи хьуна боахамеи конференци хилар Iилма-технически общества хьуна боахама секце. Конференце дийцар общества членаша тематически планах даьча балхех.

Конференце докладаш йир хьуна культурай отдела заведующе нов. Мякинникова «Бочача бIарий хьуна культураш лелаярахи» Шелковской лесхоза директора нов. Матвеева «ГIомараш сецаярахи».

Докладаш йистеяьлча дуккхача хьуна боахамерча болхлоша къамаьлаш дир.

Конференце Шелковскойи Наурскийи районашка хьайбай боахам дегIабоалабара чIоагIа лоархIаме дола, гIомараш сецаяра гIулакх чакхдаккхара наькъаш а хьийхар, бIараши хIамаш кхае эша дика дахчеи луш йола бочача бIарий хьуна культура лелаяра агротехника а йовзийтар.

А. БОКОВ.

Рационализатор М. Колосов

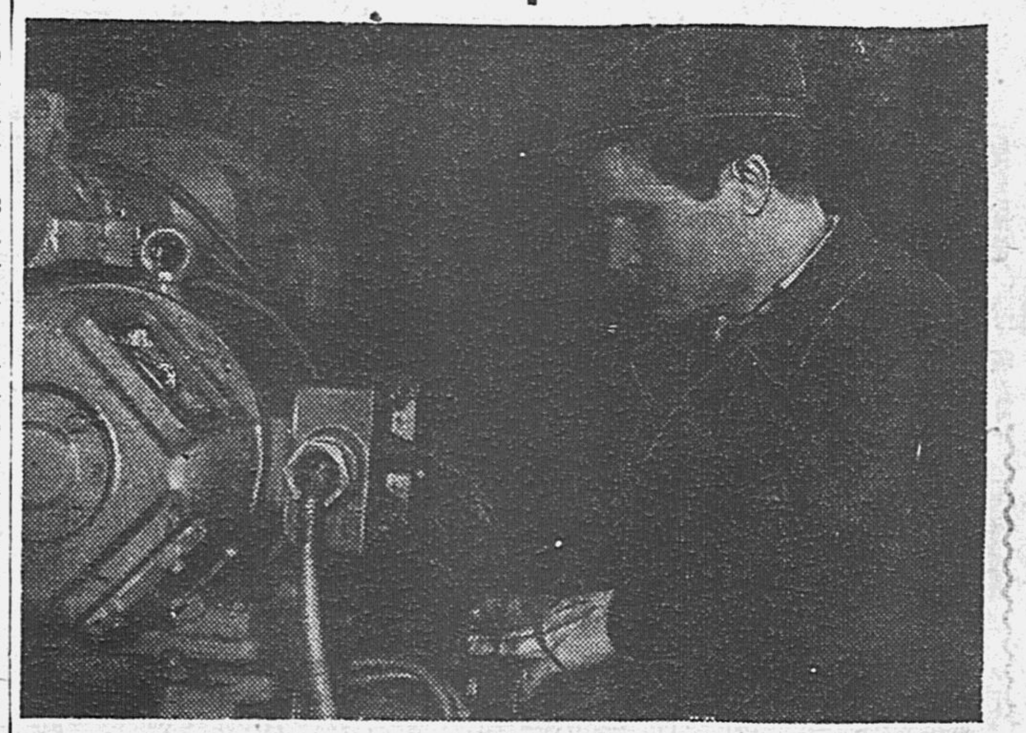

Дикача къахьегамца вовзаш ва «Красный молот» яхача завода дикагIа вола рационализатор-электролаборант Колосов Михаил.

Укх деношка болх бе йоалургйолаш я цо еннача предложенех вIашагIъелла зубошлифовальни станок. Цу тайпара дукха предложенеш тийннай Михаила. Дуккхаза ахчан совгIаташи, Сийлен грамоташи тийннай цунна завода партийни организацеи заводской комитетои. Къоначa болхлошта новкъостал а деш царна ца ховр дIа а хьехаш хьавоагIа рационализатор.

Сурта тIа: ше хьаьча станока низ аппаратаца тохкаш воалл рационализатор-электролаборант Колосов Михаил.

И. ПЛИЕВА.
тексти сурти.

ИШТТА ДIАВАЬЛАР СА ДЕГ ТIАРА ДАЬЛА

Советски Арме со вахалехьа даьлах тешар со, хIаьта дына законаш массаза леларгдолаш а харцде йиш йоацаш а долаш санна а хетар. Цу хана сай уйлаш тIара вала са йиш ца хиннилга ховш да: бера хана денз бусалба дешар дийшача наха караваха вар со.

Са даь-да ше венна дIаваллалца дыно яхар деш каша вахар. Из вар ламаз де а, къорIа деша а, хIанз укх тIа хьоахаде а дог ца доагIаш дола кхы дукха хIамаш а сона Iомадаьр.

— Дади, — хаьттар аз цунга цкъа, — 117 шу ма даьннадий хьа, селла дукха хIана вах хьо? — аьнна.

— Со массаза а даьлах тешаш хиннав, — аьнна жоп делар цо, — цудухьа сона дала яздаь да дукха вахилга.

Цо из къамаьл даьчул тIехьагIа даьла хиларах тийшар со. Цул совнагIа, со унзарвоахаш дола хабараш а хозар сона: даьлах тешаш воацача сага дала кхел ергья, даьлах тешаш воацача сага дег чу шайтIа дагIа, яхаш.

Цу дерригача хIамаша дIакаравихьавар со, хIаьта бахьан уж долаш «аллахI» яхача дешо нийсача а сийрдача а вахарга бода никъ сона биййхкар.

Ткъо шу даьнна зIамига саг вар со арме вугаш. ДагадоагIа сона со накъа воаккхаш бIаргех хий а ухаш, сайна нанас даь хьехар: «Хьажалахь, кIаьнк, даьла виц ма велахь».

ТIаккха арме вахача керда хьал, керда нах нийсбелар. Цхьа барт болча салтий дезала юкъе ваха а болх бе а, массанена а цхьатарра лоархIам болаш дола декхар кхоачашде а волавелар со. Се даьлах тешаш хилар дIахайтацар аз. ХIаьта а, новкъосташа зийна хиннадар аз хьаккхий дулх ца дуилга.

ЦIенхаштта къамаьлаш дар соца даьраш. Цхьабакъда, ды — тийша болх боаллача къаьнача замах юхедиса гIулакх а да, цо баьде нах унзара а боах яхача дешаех юххьанца тешацар со.

ТIаккха, Лаьттан искусственни спутникех лаьца чIоагIа сакъердаме лекци йийшар тха подразделене. Цу дийнахьа отбой хинначул тIехьагIа дукха ха яьккхар аз наб ца кхеташ уллаш. «Хьанах тешаргва укхаза,— аьнна хетар сона, — дунен тIа мел дола хIама дала кхеллад яхача дынах тешаргва е Iилмах тешаргва?»

Кхы цхьаькха а дар со шек воаккхаш. Бусалба дыно яхачох Бутт дала хьежийташ ба. Цхьабакъда, вай космически ракета бетта юххе гIолла тIехъяьннай, хIаьта хIанз ракета духхьал Бетта тIа яхийта йиш я йоах. ТIаккха ши-шегIа хаттар доагIа: космически ракета хьаяь бола Iилмахой, инженераш, болхлой, — «къинош деш ба» (цар мича лоархI даьла законаш). ТIаккха, доллача хIаманна низ кхоачаш волча дала наькъах тувла хIана яьяц ракета? Из «массадолча хIаманна низ кхоачаш вар» вIалла ца хила тарлаций?

Иштта харц хета ваьлар со бера хана денз сайна керта чу мел дийхка хIамаш.

ТIехьагIа а дага ихар сона уж уйлаш. Юххера а соцам бир аз, хIанзчул тIехьагIа даьлах ца теша, аьнна. Со кхы бIаргаш дайна-х мичав шерра коммунистически общество хьалъяра программа шоай беррига низ тIа а бахийта кхоачашъеш боахка миллионаш бола советски нах бIарга ца го, со къора-х мича вар бакъдолча хIамаша яхар ца кхетаде? Вахарал а сай новкъостел а тIехьависа безам бацар са.

ХIанз Ленински комсомола член ваха кийчлуш ва со. Комсомолец се хинна ваьнначул тIехьагIа тхоай отделене юкъарча вахарца кхы а дикагIа дакъа лоацаргда аз, кхы а дукхагIа лакхбергба аз сай военнии политическии кхетам.

БАРАХОЕВ Ахьмад,
мугIарера салте:

А, со юхавоагIаргвац шо долча, дына даьй!

19 шу да са. Советски Iаьдала хана хьалкхийнав со. Цхьабакъда дерригача советски халкъаца цхьана коммунизма сийрда кхоане хьалъеш боахкача сай ханнара болча комсомольций, кагийча наьха, мехкарий дар санна дIадоладеннадац са вахар. Шераш даьхад аз коллективах дIахьаьда, тувлавенна хиннав со, къона шераш зийхьа дIадахар са киназеи духовни семинареи. ЧIоагIа новкъа да сона из.

ХIанз СССР-а гражданина сийлен декхар кхоачашдеш Советски Арме се волаш, айса леладаьрий кIоаргга уйла а яь, цIаккха кхы хьалъэцаргбоацаш дынах бокъонца хьакъаст со, из дувца безам ба са кхычарна. Къайле йоацаш аз дувцачох хьехам хилба хIанз а дына мазашта юкъера араваланза волчоа, дына керте латтараша дувцача фаьлгех тешаш волчоа.

Немецко-фашистски оккупантех Молдавера Мындрешты яха тха юрт мукъаяьккхачул тIехьагIа, са да-нана колхозе дахар. Цхьабакъда шоай гIулакхаши оамалаши хувцанзар цар. Са да Николай Ефимовичи, нана Ефимия Григорьевнеи дешанза а дынах тешаш а нах бар. Шоаш массаза а ухача тайпара кIирандийнахьеи дезача деношкеи киназе ухар уж. Цар шоашца кхувлар цига со, са воша, йиша.

«Даьла дага воацаш ког баккха а йиш яц» яхаш дувцар массаза а тха цIагIа. Iуйрийна хьалгIеттача ламаз де дезар, сарахьа Iовужаш ламаз де дезар. Иштта хьалашка хьахиннабар са кхетами вахар довзара са уйлаши. Школе иха ца Iеш, киназе а ухар со. Клиросе хораца илли доахаргдолаш гIулакх делар сона псаломщика.

Дас сайга яххача тайпара цо аьнар а цунна дезар а дора аз. Школе дийша чувеча А. П. Чехова «Ванька» яха е И. С. Тургенева «Муму» яха дувцар деша со волавелча, дас эгIаз а вахий цIогIа тохар:

— ХIанз а урокаш Iомаеш воалл хьо. Хьа а нийце, ламазаш тIаяздаь книжкаш деша! — аьле.

Дын доккхий деза денош долча хана даьцеи наьнацеи ваха массехкazза хиннав со тхоай юрта гаьна доаццаш долча маIача наьха «Цыганешты» яхача монастыре. Иштта цкъа вахача, даьца цхьана бийса яьккхар аз цу монастыре. Цига дас монах Ераклий вовзийтар сона. Цо кельеш хьахьекхар сога, монахий дикача, хозача вахарах дийцар.

— Нагахьа санна хьай безам бале, тхоца хургволаш Iе хьавола, — аьлар цо тIаккха.

Айса фу аргда ца ховш, даьна бIарахьежар со. Монаха аьннар могадеш корта оагабир дас. Се бер хиларах тарра кхы хIама кхета ца деш, со раьза ва аьлар аз. ТIаккха цхьа ха яьннача гIолла со монастыре вахар, цига Iерг а волаш.

Иштта монастыре дIадоладелар са вахар. ХIанз дега чIоагIа новкъа а долаш дагадох сона цхьаккха пайда боацаш, зийхьа монастыре сай дIадаха дий шу. Из баьде, хьуна юккъе даьлла, вахарахи нахахи дIахаьда хинна монастырь, из леладаьча архимандрита Иоакима Бурляй имени яр. ХьадоагIаш кепиг а доацаш, цхьаккха хIама дезац тхона а яхаш, Iурра денз сарралца цун сомийи комсийи бешамашка букъ тIа а баькха болх беш бар итташ монахаш.

Керда венача хIара саго деш хинначa тайпара со а юххьанца архимандрита Iунал деш хилар. ТIаккха повар волаш монастыра кухне болх бе волавелар со. Сай бIаргашта дайра сона монахаш, керттера мозгIар, кхыбола «шайхаш» мишта бах. Наха гургбоацаш, монастыра коа менна бехаь бIарга байча, чIоагIа бIеха а гоама а бар уж. МозгIараша хIара денна хьехар тхона саг везаш а мисха а хила, доккхал ца дезаш хила яхаш. ХIаьта шоаш музыкеи илли алеи Iомабе кхувл яхаш, «веший-йиший мехкарий», «йижарий», кхыдола «даьла желгаш» да яхаш къона кхалнах чу а кхувлаш, уж боха а бий, къа ца хеташ сий доацача боахар.

ТIехкарга кхоачаш керта кIажараш а йолаш, Iаьржа бIаргаш долаш хинна цхьа йоI дагайоагIа сона. Ирина яр цун цIи. Хьаьшашта даа хIама оттаде, из монастыре чу массаза йоагIа. къайлагIа цунга хьожар со, тIаккха вIаши бIарг а кхетар тха. Зудал доаллача протодьякона Афиногена ший бIехача хабаращца тувла а яь сий доадир цу хозача йиIий. Монастырера арайоалаш бIаргаяйра сона из тIеххьара гуча хана, кегаяь керта кIажараши дийлха бIаргаши долаш яр из. ХIалак яьча, тишъяьча къоначa Иринах къахетарал совгIа, цунна де кхы новкъостал дацар са. Низ а Iаьдал а монастыра мозгIараштa-цIиймергашта бе доаллар. ТIаккха дега чу дера сона: «Дына кулгалхой шоаш теший-теш даьлах?», аьнна.

Сога а монастыре мел хиннача a йоахар цар книжкаш дешар, кинога хьажар, радиопередачешка ладувгIар—хIаманца юха нийсде йиш йоаца къа да. Цудухьа цар яххар цора аз. (Хьалхехьа а дIааргда аз эггара хьалха кино бIаргадайра сона арме вахача).

Монастыра да волча архимандрита Иоаким Бурляс ше дитацар дунен сакъердамаш. Аз хьалхехьа ма дийцари «веший-йиший мехкарехи» «йижарехи». ДIахо дувцаргда аз. Цун радиоприемник яр, газеташтеи журналаштеи язвенна вар из. Цун а иштта чин долча кхыча мозгIарий а хьаштдолча дIа-юха баха шоай легковой машинаш яр.

Тхога Iимерза хила деза йоахар цар, хIаьта мозгIаро ше эгIазвахача эггара бIехагIча меттаца барт беттар монахашка.

Ше цхьаь юстара ваха саг санна готтача, баьдеча оагилгашка — кельяшка дахар тхо. Культурни сакъердара меттел дерриганеша вIашагIкхийте, корта бохо малар мелар, монастыра мозгIаро мога а деш.

Даьгара ахча а ийца, касталашха со Ставрополе, духовни семинаре вахар. Вахарах дола «бакъдар» цига корорга моттар сона. Цхьабакъда, сона хийттар гаьна хиннадар.

Кхо бутт баьккхар аз Ставрополе. Iаьржа хьет а хинна дIаеттад уж 90 ди са вахара чухь.

...Iуйрийна ворхI сахьат даьннад. Тхо хьалгIовт. Шорттига болх семинаристаш Iуйрийнара ламаз де. Ханал хьалха букар бийрза уж нах, IындоргIаш санна болх йоагача лампаша еча маьлхарча сердалонах. Моттийта доккха са а доахаш, мекъа баге ийю цар. ЦIаьхха цIогIа тох дежурне «преподавателa»:

— Наб а ца еш, ламаз де! — аьле.

ЗIак-мозо лерге делла зов санна, хьахоз даиман дешаш дола цхьа тайпа аяташ. Цхьан сахьата мара дIаьх ца лой а, Iалаьмате дукха ха хет ламазаш ду.

БархI сахьат даьлча хIама дуача хана къамаьл де, деша, велавала йиш яц. Цу къизача порядкага хьожаш дежурни «преподаватель» ва.

Классашка занятеш хулача хана библе тIара бIарчча кортош дагахьа деша дезаш дар тхо.

Iалаьмате дIаьха хет занятеш еш доаха сахьаташ. Юххера а обед дуа ха хьаотт. Семинаристаша дуа хIама унахцIена болча наха хила боагIа кхача бац. Цул совгIа, оршот, кхьара, пIаьраска мархаш кхоаба денош да. Царел совгIа а хул мархий денош. Цхьадараш кIираш доахаш дIаьхлу мархаш. Доккхий мархаш иштта дIаьхлуш да.

Сахьата са леIачул тIехьагIа семинаристаш классе ца хулача занятешка болх. Царга хьожаш хул фийла «преподавателаш».

Бийсанна наб е Iобувшалехьа хьалха ламазаш ду, Iуйрийна дар санна саготеи дIаьхеи долаш.

Иштта хул хIара денна. Дега чIоагIа лазар а деш, дагадох сона цхьаккха пайда а боацаш, зийхьа дайна уж къона денош.

Бера хана денз тувлаваь лелаваьча сайх хийтта ца Iеш, се санна семинаре нийсбеннача итташ болча кагийча нахах къахетар сона. Уж бар Грознера Федор Майданцев, Барашевский, кхыбараш а. Сево тIаьзаб уж укхаза? Цу хаттара эхь ца хеташ жоп лора цар шоай новкъосташца къамаьл деча хана. Гучадьлар царех цхьаккха даьлах теша дага ца хилар. Атта баха, дынах теша нах Iехабеш, царгара доаккхача рузкъах баха уйлаш йолаш хиннаб уж.

Айса малагIа дергда ца ховш, тувлалора со. Вахар фуд ха безам бар са. Духовни семинаре «шайхаша» вахар фуд ца довзийтарал совгIа, кхы а чIоагIагIа тувлавора со. Советски Арме ваха тIахьийхача гIадвахар со. Цига корорга бакъдар, вахара нийса никъ, аьнна хеталора. Со гIалат а хиннавац.

Советски Арме сона бокъонца дар дайзар, дына хьехамаш харцхилар кхетадир аз. Цхьабакъда, юххьера бетташ дынах тешаш даьхар аз.

ЦIаккха а бицлургбац сона торжественни а дезача а дийнахь командираи новкъосташтеи хьалхашка Даьхенна тешаме хургва, аьнна айса биаь тIема дув.

Подразделене сатаца гунахь доацаш, се цхьаь хила йиш яцар са. Хьалха а санна Iилма, техника, культура, дерригача вахара дешаш довза безам бар са. ЧIоагIа дика хетар сона кхыметтел лоархIам бола дешаш дац аьнна хеталуча хаттарашта а сай новкъосташеи командирашеи дика кхетавеш дола жопаш телаш. Къаьстта дика хетар сона сай тешамерча доттагIчо комсомольца Георгий Петрова сайца цIенча дагара гIулакх лоаттадеш.

Коммунисташа эпсараша нн. Хоботова, Борисова, Поликарпова, Извекова, комсомольски бюро секретара нов. Яробкова, дуккха кхыбараша а цIенча дегца даьча къамаьлаша тешавора со дыно дувцар харцхиларах.

Дег чура доккха баркал ях аз боккхагIа болча новкъосташта, къаьстта коммуниста капитана Иван Фролович Стальникова а яхаш. Начальник хинна ца Iеш, со арме волаш да а хилар сона цох. Из са хьехархо ва. Цо новкъостал дир сона Советски Арме вахалехьа вIалла миштад ца хайнача вахара оагонаш йовзийташ. МалагIа говзал Iомае еза цо аьлар сога, из Iомае новкъостал а дир. Иван Фроловичаца цхьана (цун ший а даь а цIи яккхар чIоагIа лов сона) городе, музей, кино, театрашка ухар со.

ЧIоагIа боккха кхетам белар сона «Ды хьабаларахи цун классовой чулоацамахи марксизмо - ленинизмо яхар» яхача политически занятешеи Iилмеи дын бокъонца вIашидухьал хиларах йолча беседашеи. Уж яьраш бар капитан Стальников, старшина Синельников, кхыбараш а. Политически занятешкеи беседашкеи ладувгIаш волаш сайна а ца ховш кхетам лакхбелар са. Ма харц а бакъде дIахьокха хIама доацаш а хиннадар мозгIараша дуне дала кхеллад яхаш дийца фаьлгаш!

Советски Арми бокъонца йола вахара школа хилар сона. Укхаза, барт тайнача дезала юкъе дын эгIорах мукъаваьнна ца Iеш, Советски Даьхе лораергйола саг хинна дIаэттар со. Дешаши къахьегаши дика толамаш дахарах массехк совгIат деннад сона.

Командиреи новкъосташеи гIо а деш, салтий кухне повара болх беш хьа а, шоферий курсаш йисте а яьха, кхоалагIча класса шофер хиннав со. ХIанз машин еннай сога. Айса Iомаьча балха говзалах доккхал ду аз, командира заданеши приказаши цIена кхоачаш а ду. Сайцарча новкъосташеи командирашеи гIо а деш, эрсий мотт Iомаоаьб аз шаьра.

ХIанз аз дика кхетаду вай кагирхошта сийрдача кхоаненга долха наькъаш хьадийлла хилар, вай мел дикача хана дах.

Цу дерригане кIоаргга уйла а яь, хьалха духовни семинаре, боккъалдар аьлча цу бохкаоеннача кIоаг чу «кхетавеш» хиннача сона чIоагIа новкъа да цхьабола советски кагий нах цига тахан а «кхетабеш» хилар. Инженераш, техникаш, специалисташ хилара когаметта, диззачеи ираз долчеи вахара чухь баха безара а вай Даьхенна пайдане хилара а когаметта цар дына законаш дагахьа Iомаду, ламазаш ду, наьха сакхетам толхабергболаш, дына хьехамаш ду нах хила кийчлуш ба.

Семинарерча сай новкъосташка, даьлах хIанз а тешаш барашка кхайк со: дына тIехьа ма гIо, киназа мозгIараша дувцарашка ла ма дувгIа. Сона дайзачох, монастыре, семинаре, киназе гIулакх деш ба уж алхха атта бахар духьа. Шоаех тешаш бола къахьегамхой тувлабеш, Iехабеш, царгара доахача ахчах шоай кисаш дузаш бах уж.

Тхо, семинаристаш, Советски Арме долхаш, хьа а гулдаь, тхона хьехаш волча Николайс аьлар тхога армера гIулакх даьлча, шоай дешар чакхдаккха семинаре юхадувла. А, со юхавоагIаргвац шо долча, дына даьй!

Советски Армера сай гIулакх даьлча, беррига сай низи сайна ховри дIалуш, хьинаре къахьегаргда аз семилетка стройкашка, тIаьIертта дешаргда, коммунизм хьалъеча дика дакъа а лоацаргда.

Ф. МАКАРЬ,
мугIарера салте.

«Красная Звезда» яхача газета тIара.

ССКП Пленума накъа долхаш

Сихагlа юкъеяккха балхех кердача тайпара мах тергбола порядок

Совхозий ремонтно-технически мастерскешкарча болхлоша беш бола болх тоабар а цунах мах телара гIулакх тоадар а духьа СССР Министрий Совето 1959 шера 11 июне соцам баьб совхозий мастерскешка, РТС-ашка ремонтни балхаш деш болча болхлой къахьегамах телача маьха керда порядок оттае аьнна.

ТIеххьарча ханналца совхозий ремонтни мастерскешкарча а РТС-ашкарча а болхлой къахьегама нормаш увттаеши мах телаши хинна система теттара дукха кхоачамбоацараш шийца долаш а, болхлоша шоай къахьегама материальни безам тIа ца бохийташ а, къахьегама овсарле лакхъяра новкъостал ца деш а яр.

ХIанз керда порядок оттаяьй трактораштеи тайп-тайпарча юртбоахама машинаштеи ремонт еча хьегача къих мах балара. Массанахьа а цхьатарра хургйолаш керда тарифни ставка оттаяьй. Сахьата болх барах цу сетках тела тарифни мьахаш хьалхагIа телаш хинначул 1,7-зза дукхагIа да. Масала, нагахьа санна хьалхагIа цхьан сахьата IV-гIча разрядах болх бича I соми 60 кепиги луш хиннадале, хIанз иззал болх бича 2 соми 81 кепиги лу. Планах оттаяь алапе фонд сов а ца йоаккхаш, чурча кхоачамий чотах оттаю керда тарифни ставкаш. Уж тайпа кхоачамаш да: ремонтни мастерскешкарча балхашта механизаци елга. Цо йиш хулийтаргья вай республикерча совхозашкеи РТС-ашкеи ремонташ еча болхлой балха нормаш 35—40 процент дукхагIа кхоачашъе; ремонташ еш бола болхлой кIезигбе; ремонтни балхашта йоаггIаш йола порядок оттае.

Керда тарифни ставкаш оттаеча хана совхозии ремонтни мастерскешкичъе а къахьегама овсарле лакхъеи цхьадолча балхашта тIакхеташ йола нормаш кхоачашъеи болхлой вIаштIехьадаргдолаш дола кхы балхаш чакхдаха а деза. Ремонтни балхех кердача тайпара мах тела оттабеча хана совхозийи РТС-ийи ремонтни мастерскешкарча болхлошта телача алапе гIулакх а тоаде деза. ТIаккха, нагахьа санна хьалхагIа тарифо алапех лоацаш хинна дакъа 45—50 процент хиннадале хIанз тарифо сдельни болх беча болхлой алапех лоацаш дола дакъа 70—75 процентага кхоачаш доккхагIа хул, хIаьта повременщикашта 80—85 процентага кхоач. Алапе гIулакх тоадара новкъостал дергда цу тайппара керда тарифни ставкаш юкъейоалаярца. Йолаш йола балха нормаш эргаяха а технически нийса нормаш шерра юкъейоалае а, уравниловка дIаяккха а, учет е хала дола балхаш кхоачашдеш болча болхлошта повременно-премиальни система оттае а еза. Совхозийи РТС-ийи ремонтни мастерскешка уж тайпа балхаш дерех лоархIаш ба слесараш-инструментальщикаш, газосварщикаш, электросварщикаш, аккумуляторщикаш, мойщикаш, медникаш, вулканизаторщикаш, кузнецаш, топливной аппаратурана ремонт еш бола слесараш, и. кх. дI.

Керда тарифни сетка юкъейоаккхача ханна кхоачашдаь хила дезаш да ремонтни болхлоштеи кердача тарифно - квалификационни справочника хьежжа кхоачашдеча балхаштеи тарификаци яр, кхоачашдеча балхашта керда хана нормаш оттаяр санна дола организационно - технически гIулакхаш. Белгалде дезаш да, кердача тарифно - квалификационни справочникага хьежжа, шоаш кхоачашдеш дола балхаш харал совгIа, цу балхий теори а ховлга болхлошкара дукхагIа дIадехаш хилар.

Вай республикерча РТС-ашкарча ремонтни балхашта тарификаци еча хана доккхий гIалаташ даь хилар диц а ца деш, хIанз из болх чакхбоаккхаш йола совхозаш лорае еза. Болхлошта тарификаци еча хана болхлошта йовзийта еза керда тарифно-квалификационни справочник, болхлой теоретически кхетам лакхбар духьа консультацеши, семинарски занятеши, лоацача ханна йола курсаши вIашагIйоахка еза. Болхлочоа разряд оттаю совхоза директори, керттера инженери, мастерской заведующии, болхлой профсоюза комитета председательи е цигара викали, болхлочо экзам луш йола говзал йолаш вола цхьа-ши болхлои юкъе а волаш йолча комиссе. Экзам дIалуча хана «Хов» яхача деша кIал латтача дерригача хаттарашта жоп дала деза болхлочо, «Кхет» яхача деша кIалха белгалдаьча балхех кхо болх мишта бе беза хьахьокха а хIанз оттаяь балха нормаш кхоачашъе а еза. Экзам дIа мишта еннай хойташ йоаггIаш йола акташ оттае а болхлочоа енна разряд къахьегама книжка тIа а язъеш совхозе приказ тоха а деза. Болхлошта разрядаш нийса оттаьйий хьожаш Каргалинскии, Наурскии, Грозненскии РТС-ашка тохкамаш даьчул тIехьагIа гучадаьлар Грозненски РТС-е болхлошта совнагIа разрядаш увттаяь хилар.

Совхоза болхлоша деча балхий халонга хьежжа чакхдаккха деза укх шера ноябрь бетта юххе дIадоладаь кердача тайпара алапеш телара гIулакх.

ХIанз йистеяьннай ерригача ремонтно-технически станцешка а «Шалинскийи» № 2 йолча шурийтоварнийи совхозашка а болхлошта кердача тайпара алапи телара порядок.

Болхлошта кердача тайпара алапи теларгдолаш порядок оттаьй № 1 йолча шурий-товарни, «Гудермесский», «Джалка» яхача совхозашка.

Цхьабакъда, Назрановски районерча «Октября 40 шу», Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача, «Лермонтовский», «Самашкинский», «Предгорный» «Гвардейский», совхозашкарча болхлошта кердача тайпара алапи теларгдолаш порядок оттаелга во лел.

Совхозий кулгалхойи профсоюзни организацейи декхар да из гIулакх сихагIа чакхдоаккхилга. Цо торо хулийтаргья къахьегама овсарал лакхъе а укх квартале юртбоахама техника тоаяра механизатораша тIайийца декхараш ханал хьалха кхоачашде а.

Н. РОГОЖИНА,
Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама Министерства къахьегамах мах балараи нормировани яраи йоккхагIа йола инженер.

Планал совгIа шура дIалуш ба

Курчалоевски района ерригача колхозашта юкъе боахама дукхагIа долча доакъоех хьалхле лелаю тха колхозо. Къаьстта дика хьокхамаш даьхад хьайбаш леладераша. ССКП XXI съезда соцамаш кхоачаш а деш, семилетка хьалхарча шера шура яккхара тIайийца декхараш ханал хьалха, 1-ча ноябре тIехкхоачашдир цар. Масала, соахкарчул 1,7-зза дукхагIа да тха колхоза доахан. Укх шера паччахьалкхенна шура дIаялара тIайийца декхараш 142 процент кхоачашдаьд. Юкъера лаьрхIача хIара беттача Iаттагара 2550 килограмм шура яьккхай тха доаркаша. Из соахкарчул бIаь килограмм таргта совгIа я.

Къаьстта дика хьокхамаш даьхад дикагIа болча доаркаша. К. Тазбаевас ше леладеча доахах хIаранегара 3310 килограмм шура яьккхай, хIаьта Д. Эдильхановас 3000 килограмм яьккхай.

Кхоачашъяьй паччахьалкхенна дулх дIададалара план а.

Аьхки динахь а бус а доахан доажаделга вIаштIехьадаьккхар тха хьайбаш леладераша нн. Т. Аппазоваи А. Такалашоваи. Царна шоай болх дика бовз. Хьайбаш дикагIа доажадара дола тайп-тайпара наькъаш лехар цар. Цудухьа вIаштIехьадаьлар шура йоаккхилга дикка лакхде.

Хьайбаш дебадара а, царех дукхагIа продукташ яхара а чIоагIа лоархаме да хьайбашта Iана кхоачам хиллал доакъари уж чудохка помещенеши кийчъелта. Цу гIулакха ший ханнахьа оарцагIаьлар тха колхоза правлени а партийни организаци а. Доакъарийна лаьрхIа оаха дIайиира 100 гектар гаргга хьажкIаш, 285 гектар люцерна. Царна де деззача тайпара Iунал де нах оттабир. 1600 тонн силоси, 1110 тонн йоли кийчъяьй хьайбашта. Из хул хIара бежана 7 тонн совгIа доакъар.

Шелал отта дукха а хьалхагIа денз кийчйир оаха доахан чудохка помещенеш, хIаьта хьайбашта доакъар хьатIа а эзар.

Доахан дебадара керттерадар Iаьсии ца дойташ хьалкхедар да. Цу гIулакха а е йоагIаш йола йоакхо ю хьайбаш леладераша. Хьалъяьй Iаьсий леладу стандартни помещени.

Шелал отташехьа зоотехника нов. А. Дзидзоевас, шурий-товарни ферма заведующе Д. Амаралиева, ферма учетчика У. Ибрагимова зоотехнически Iилмо яххача тайпара дейнабуси доаханна йоагIа доакъарий рацион оттаяьй. Цу рациона юкъе доагIа тайп-тайпара доакъар: йоли, силоси, комбикорми свеклаи.

Дика лелабу ферма учетчика, коммуниста У. Ибрагимова ший болх. Масса хана хьокхамий доска тIа дIаязъю хIара доярка яьккха шура, доаркашта юкъера социалистически яхь, цу яхье даьха толамаш ханханнахьа хьакхайкаду доаркашка. Ферме вIашагIъеллай красни уголок, цу уголоке хьайбаш леладерашта эшаш дола литература, газеташ да. Каст-каста хьайбаш кхабара а цар продукташ дукхагIа яхара а хьакъехьа беседаш ю, вай партеи правительстваи хьайбаш леладерашта хьалхашка оттадаь декхараш довзийт, колхоза боахамера масалаш юкъе а кхувлаш.

Цу тайпара нийса оттабаьча балхо хIаранена довзийт ший декхараш, хьайбашка хьажа а дикагIа болх бе а безам хулийт.

Хьайбай продукташка дIабода мах хIанз а лакха ба колхозе. Цхьабакъда, дIахо йодача хана фермашка а, доакъар кийчдеча а, кхычахьа а деча балхашта механизаци ярца из мах лохбе лерхI оаха.

ХIанз ССКП ЦК декабрьски Пленума сийна шоашта юкъе яхь а йоаржаяь Пленум хьаеллача денга тIайийцача декхарел совгIа кхы а 10 эзар килограмм шура паччахьалкхенга йохка дош деннад хьайбаш леладераша. Тхоашта карагIдаьннарех кхоачам а ца беш, дIахо йодача хана тхоай боахам тоабара а, ДаьхеннадукхагIа хьайбай продукташ ялара а къовсам а лоаттабеш, керда толамаш даха лаьрхIад оаха.

З. ТАМКАЕВ,
Курчалоевски района Ленина цIерахча колхоза председатель.

Кроликаш ебаелга пайдане гIулакх да

Укх шера бIаьсти Урус-Мартановски районе «Красноармейский» совхозе вIашагIъеллаяр кроликаш лелаеш йола ферма. Цу хана ферме яр 16 нанеи шиъ маIеи кролик. Совхоза кулгалхоша лийрхIача тайпара дулх доаккхилга вIаштIехьадацар селла кIезигача кроликех. Цул совгIа, царна лерттIа доал де саг лаха а хала дар.

Кроликий къонача фермана кулгалде волавелар совхозни производстве хьалхле лелаеш хинна Гойтински юрта Совета депутат Цацаев Доку. Цхьабакъда, кхыоарий санна мара кроликаш ебаяра опыт-м яцар цун. Сихха ший болх Iомабе нов. Цацаевз вIаштIехьадаьлар кроликаш ювца тайп-тайпара йола брошюраш, статьяш цо ешарах, цул совгIа, геттара дукха а безабелар цунна ший керда болх.

Цацаев ферме балха вахалехьа цига хьалъяь хинна клеткаш хайра яцар. Уж зIамига яр, кормушкаш харцахьа оттаяьяр. Тховнаш аьшк тIа а теха дар, цудухьа аьхки кроликаш йов тарлора. Эггара хьалха дика клеткаш йир керда венача болхлочо. Кроликаш ханнахьа а дика а кхаьара чIоагIа терко йора Цацаева. Аьхки къона гаьнаш, моша гIанаш марковкаш юъайора царна. Каст-каста хувцар кроликашта меладеш дола марганцеви раствораца кийчдаь хий. Масса хана йайхеи, екъеи хул клеткашка.

Семилетка хьалхарча шера планах 315-нега кхаччалца ебае езаш яр кроликаш. Цхьабакъда, дIабахача ялх бетта (май-ноябрь) 600-нега кхаччалца йийбар кроликаш. Из хул планах лаьрхIачул шозза дукхагIа. Юкъера лаьрхIача хIара нана кроликагара 24,4 кIориг хьалкхеьяй.

— ХIанз кроликий помещенеш тоъац тхона, цул совгIа юкъ-юкъе кхоачалу доакъар а, — йоах нов. Цацаева. ХIаьта а укх шерарчул 3—3,5-зза дукхагIа кроликий дулх паччахьалкхенна дIалургда оаха хьатIадоагIача шера.

А. ПАЛЬЧАК,
ССКП Урус-Мартановски райкома отдела заведующи.

Ремонт елга сихдаьд

ЛоархIамера гIулакх да ханнахьа юртбоахама техника ремонт елга. Из дика кхетаду Сунженски РТС болхлоша. Шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй цар хургйолча ССКП ЦК-а Пленума сийна. Грозненски РТС-а болхлошца социалистически яхье баьннаб уж. Тракторашта ремонт яра керда декхараш тIайийцад ремонтникаша. Пленум хьаеллача денга 58 тракторай, 8 тракторий моторай ремонт е аьнна дош деннад цар. 32 трактораи 7 моторай ремонт яьй, хIаьта кастта ремонт яь яргья кхы а 8 трактора. Къаьстта дика кIохьег цхьаболча тракторашта ремонт ераша. ХIара дийнахьа балха норма 170 процент кхоачашъю А. Моисеева, Г. Скрипникова, Г. Крюковцева, иштта кхыбараша.

Семилетка хьалхарча шера ялат чуэцаш, гурахьа ялат дIадувш, зябь оахаш хьалхле лелаьча механизатораша хIанз теттара дика ремонташ ю шоай тракторашта. Царех ба XX партсъезда цIерахча колхозера нов. Волобуев, Н. Загудаев, Ленина цIерахча колхозера А. Золин, В. Чихачев, иштта кхыча колхозашкара механизатораш.

А. КОРОТАЦКИЙ,
Сунженски РТС керттера инженер.

Доярка совгIат

Хьайбаш леладерий эггара лоархIамегIа дола гIулакх да хьайбашкара дукхагIа продукташ йоахилга. Къаьстта Iана хана дика гIулакх де деза хьайбашта.

Уж балхаш дика чакхдоах «Шалинский» совхоза 3-ча отделенерча хьайбаш леладераша. Ийайха, цIена я хьайбаш чудоахкаш йола помещенеш.

Цу ферме доаркалла болх беш я Мусаева Тамара. ХIанз 17 етт ба цун группе. ХIара Iаттагара 2000 килограмм шура яккха декхар тIайийцадар Тамарас. Еррига ший говзали денали тIа а дахийта из декхар кхоачашде йолаелар из. Шура дукхагIа яккхара эггара лоархIамегIа дола гIулакх да доахан ханнахьа кхоабилга. Из дика кхетадора Мусаевас. Цудухьа, хIанзале 2500-нел тIех килограмм шура яьккхай цо хIара Iаттагара.

Из да Мусаевас ССКП ЦК декабрьски Пленума луш дола совгIат. Семилетка шоллагIча шера кхы а доккхагIа толамаш даха лаьрхIад говзача доярка.

Э. ИЛИСХАНОВ,
ВЛКСМ Шалински райкома секретар.

1960 шера чотах

Семилетка хьалхарча шера план 25-гIча декабре кхоачашъе, декхар эттар номер цаI йолча кирпични завода коллектива хьалхашка. Цар денна дош доханзар. 1959 шера декабра 1-гIча декаде, план ханал хьалха, кхоачашъяь а баьнна заданел совгIа цхьа миллиони ялх бIаь эзари етта кирпишк арахийцар завода къахьегамхоша.

Социалистически яхье керда, доккхий толамаш даьхар Ерофеев кертте волча обжига цехои Медянина доал деча формовочни цехои. Цу толамаша хьахьокх технологически процессаш тоаярои хьалхле лелаерий къахьегама методаш производствопа юкъе кхувларои завода къахьегамхой болх тоабаьлга. Шоай балха овсарал кхы лох ца йолийташ къахьег коллективо хIанз 1960-шера чотах.

Д. АМАРАЛИЕВ.

РЯЗАНЬ. Хьалъяь йистейоалаш латт искусственни хьоасаш деш йолча завода хьалхара очередь. ССКП ЦК-а Пленум хьаеллача денга из йистеяккха гIерташ ба гIишлош хьалъераш. Болх бе йолаеннай сероуглеродни производство. Сероуглерод—искусственни хьоасаш кийчдеча эшаш ярех керттераяр я. Сероуглерод яккхара реторт пишкашка йIоахъелга Iалама газаца ду. Из бахьан долаш шиъ-ах миллион сом дIагIоргдола газогенераторни станци хьалъе ца езаш йисай. Сероуглерод яккхара еррига процессаш механизации автоматизации яь я. ДIаухаш йолча газацара сера хьалувцаргдолаш лаьрххIа установка кийчъяьй. Яьча анализаша хьахьокх сероуглерода из дика бедал хилар.

Сурта тIа: сероуглерод доаккхаш йолча ретортни корпуса пишкий отделени.

Г. Удальцова сурт. **ТАСС фотохроника.**

Тесса лелабу болх

Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза болхлой комитета председатела кабинете хьагулбелар болхлой комитета членаш. Совхоза отделенештеи бригадаштеи юкъе хиннача социалистически яхьа итогех къамаьл де дезаш вар массово-производственни комиссе председатель нов. Кулбужев ИбрахIим. Из декхар кхоачашданзар цо.

ДIахо йодача хана цу гIулакха дикагIа терко елга нов. Кулбужевгара хьадеха дезар. Цхьабакъда, болхлой комитета председатела нов. Гиреева даь къамаьл Кулбужев бехказа ваккха гIерташ дар.

Ше баьча балхах цхьаккха а дувца хIама хиланзар къахьегамеи кхерамзален техникаи комиссе председатела нов. И. Соболева. Совхоза механически мастерске токарал болх беча нов. Соболева дика довз мастерскера гIулакхаш. Болхлой хьаштаташ кхоачаддара балха юкъера дIадаккха аьнна цхьаккха а кхоачамбоацар оттадаьдац комиссе совхоза администрацена хьалхашка. Совхоза механически мастерскерча цехашка лерттIа электрически сердало яц. Верстакаш ца хиларах Iо а хайша льатта болх беш хул слесараш. Тракторашта ремонт еча моттигашка солярках мазутеи Iамарч латт.

ХьалхагIа уж даьтташ бешкашка гул а деш паччахьалкхенна дIателар, укх тIеххьарча хана цу гIулакха терко еш саг вац. Мастерске болх беча слесарашта эшаш йола тайп-тайпара инструмент яц. Дукха ха я механически мастерскерча болхлошта мала хий доаца. Хий чудотта бак яц.

Мастерске электрически саьргаш дерзан даьннад. Цу гIулакха къаьстта кхераме моттиг я плотникаша болх бер. Цхьадола мотораш заземлени йоацаш да. Медникий цехе газ араозаш йола турба болх беш ца хиларах цу цехера газ ерригача мастерске гIолла дIаярж. Медникашта а мастерске боахкача болхлошта а чIоагIа зене я из газ. КIур дика ара ца озаш я кузнечни цехера турба а. Уж деррига кхоачамбоацараш дIадаха йиш йолаш дар, нагахьа санна цар терко е декхарийла бараш оарцагIабаьлча.

Совхозе юртбоахама машинашта ремонт яр мишта лел дийцар юртбоахама механика нов. Гойгова. Планах укх квартале 50 процент юртбоахама машинашта ремонт е еза, цхьабакъда хIанз а тIехьа совхоза мастерске хьагулъяьяц уж.

— Фу дергда хац, яхаш шаккха кулг дIа-юха ухийт нов. Гиреева, — цхьанне а ла-м дувгIац. Болхлой хьаэцареи дIабахареи бокъонаш телхаю совхозе. Из гIулакх приказашца а леладац.

Болхлой йоагоча хIаманца Iалашбара вIалла йоакхо яьяц. Совхоза болхлой комитето гучадаьха кхоачамбоацараш дIадахара е йоаггIача тайпара терко яц совхоза дирекце а.

Дешашца боацаш, гIулакхашца а хьахьокха беза совхоза болхлой комитето ший болх.

О. БУЗУРТАНОВ,
(тха корр.).

Автостанце лерттIа гIулакх дац пассажирий

Билеташ къе хилар бахьан долаш зал хьалйизза нах хул хIара денна республикански автостанце, хIаьта билеташ дохкача кассашта хьалхашка доаллар-м дувца а дезац. ДегIаца чIоагIа низ боацаш волча саго атта эцаргдац цигара билет. Билет а ийца касса хьалхашкара аравоагIа саг кхотабеннача наха юкъе тоIаваь вальле хьацарах Iо а ваха хул, цхьавар полтох доахка чопилгаш дIадахийтад яхаш латкъаш хул.

Цу тайппара гIулакх автостанце долга а ховш 4-гIча ноябре делкъел тIехьагIа 5 сахьат даьлча Наьсаре йодача автобуса 3-гIча ноябре билеташ ийцар азеи са новкъосташеи. Сайрийна 5 сахьат даьлча йолаяла езаш хинна из автобус ялхлагIчох ах сахьат даьлча мара араяланзар автостанцера, цудухьа бархI сахьат дала 20 минут эшаш мара Наьсаре а кхачанзар. ХIана хилар из? Автостанцерча водителаша духхьашха даь хIама дац из. Деза денош е мукъа денош тIаккхоачача хана къаьстта дукха нах хул баха-бахка гIулакхаш долаш, хIаьта автостанце администраце цу деношка совнагIа рейс яйтац расписани толха а яь шоашта бехк хилар кхераш. Цу тайппара, шин автобуса кхоачамбалла нах бар Наьсарегахьа баха аьнна вIашагIкхийттараш. ХIаьта а водитель «наьха гIулакх де кийча хилар» бахьан долаш уж берригa нах йоккха комфортабельни автобус хьалйизза чубехкар водителa нов. Логвинова. Автобус Наьсаре болхача наьха гIулакха оттаяь яле а, билеташ ийцарех дукхагIа бараш Орджоникидзевская яхача станицал магIа болхаш бацар.

Расписанел ах сахьат автобус гоа а еш, доацаш барашка билеташ дохка ше ваьлча, билеташ дарашкара а «йоал» яккха волавелар водитель, кхы совнагIа дIатIалуш билеташ а доацаш.

СовнагIа ахча хIана доах Iа, аьнна шийга хаьттача «оаш ийца билеташ жестки автобуса дохкараш да, хIаьта шоана оттаяьр комфортабельни автобус я», аьлар водителa нов. Логвинова.

Мичча бесса дале а, Наьсаре болхачаргара диъ-диъ соми вокхаргара расстоянега хьежжаи ахча киса деллар водителa. Комфортабельни автобусаш республикерча трассашка эггара хьалха йолаеннача хана безаме а цунца водача сага тоамбар хулаш а яр. Цхьабакъда, декхарийла йолча автотранспортни конторо шоай лерттIа Iунал а деш ца лелаяр бахьан долаш, цар чура сибат жестки автобусий долчарел ийрчагIа да. ГIандаш тIа йоахкаш чехолаш яц, болх беш сахьат а радио а яц, хIаьта водителаша бокъо йоацаш дукха нах тIаххувшабар бахьан долаш сатем байна хул.

Автостанце администраце теркалъе мегаргъяр пассажирашта культурни гIулакх дергдола оагIув. Цу деша эшар фуд аьлча, билеташ дохкача порядок оттаелта а, расписанех ягIац аьнна ца юташ, нах дукха Iайначa хана рейсаш тIатохилга а, гаьнагIча станце баха беза нах а болаш, шоай маршрутах лелаш автобусаш йоллашехьа а гаргагIа болхачарга билеташ ца дохкилга а, хIаьта керттерадар водителашка бокъо йоацаш дукха нах тIа а хувшабеш шоай моттигаш йолаш болча пассажирий сатем ца боабайтилга а, автобусаш тIехьа ца йоахийтилга а да.

А. ПЛИЕВ.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕЧА

ССКП ЦК-аи СССР-а Министрий Советои «Мехка общественни порядок лораеча къахьегамхоша дакъа лацарах» бола соцам баь дукха ха яц. Цхьабакъда, из соцам баьчул тIехьагIа общественни порядок лораяра, нах бахача юрташка, поселкашка порядок оттаяра гIулакх дикка тоаденнад вай республике. Цу соцамо маяххара Гудермесски районе вIашагIъеллай халкъа дружинникий районни штаб. Районни штаба начальник ва ССКП райкома секретарь нов. Ибрагимов. Из штаб вIашагIъелла дукха ха ялалехьа парте райкома бюро решенех тха поселке а вIашагIъеллай халкъа дружина. ХIанз дружинникаш болаш 80 совгIа саг ва поселке, хIаьта поселке йоаггIача тайпара порядок оттае низ кхоачаргболаш а я из коллектив.

Дружинаш вIашагIъехкача хьалхарча дийнахьа денз дружиний штабаша, цар кулгалхоша, цхьадола организационни балхаш даьд. Поселке баха нах вIашагI а теха шоай лоIамах вIашагIкхийттача дружинникий коллектив чIоагIйир. Цу хана денз бетта цкъазза дружинникий собрани ю. Цу собранешка байнача бетта баьча балха итогаш ю, бе безача балха план а, дежурства график а чIоагIъю, хIаьта цхьаболча дружинникаша шоай балха опыт ювцаш къамаьлаш а ду. Цу собранешка дакъа лоацаш хул милице болхлой а. Къаьстта дружинникашта чIоагIа новкъостал ду МВД участкови инспектор волча нов. Рочальске.

Дружинникашта лаьрхIа къаьстта цIа да тха. Цу чу телефон латт, аргI-аргIагIа дружинникаша дежурство лелаю. Халкъа дружина вIашагIъеллача хана денз дика вIашагIделла леладу оаха поселка улицашка (бийсана а дийнахь а) дружинникаша дежурство лелаелга, общественни моттигашка цхьан метте латташ а дIа-юха лелаш а посташ я вIашагIъехка. ДукхагIа долча даькъе цу тайпара посташ хул культура цIен юхе, библиотеке, тикашка, автобус сецача моттигашка, иштта кхыча моттигашка а.

Мишта вIашагIделла да тха дружинникаша дежурство лелаелга? ХIара дружина ший командир ва, дружина штаба членаш ба. Цар лелаю дружинникий берритача балха контроль. ВIашагIъелла бархI группа я тха, хIара группе 5—6 саг а волаш. Царех цаI группа командир ва. Цу тайпара дружинникаш дIа-юха нийсбаь хиларо дикагIа торо хулийт тха общественни порядок лораярца дувзаденна дола дешаш сихха кхоачашде, хIара дружинника балха контроль лелае.

Ховш ма дий хIара болхлочо е бIарччача предприяте баь болх цун гIулакхашка хьежжа мара лоархIаш боацилга, вешта аьлча, колхоза, совхоза е кхыча предприятена из доагIаш дале, цар арахецача продукцега хьежжа мара цар болх лоархIаш боацилга.

Бакъда, тха яр предприяти а яц е колхоз, совхоз а яц, хIаьта оаха беш бола болх кхы тайпарча хьокхамашца лоархIаш а ба. Халкъа дружинникий керттера декхар да къахьегамхой салоIаш болча хана цхьаккха саго цар сатем боабергбоацаш, хIаьта дIахо йодача хана общественни порядок телхаеш дола гIулакхаш вIалла хургдоацаш дIадоахаргдолаш шоай болх бар.

Общественни порядок оттаяра тIехьа къовсам а лоаттабеш доккхий хьокхамаш даьхад тха дружинникаша. Дружинникаша оттаьяча материалех кагий зуламаш даьраш бехктокхаме эзаб. Царех ба «Дружба» яхача совхоза 2-ча отделене болхло Абуев, нефтеуправлене болхлой М. Джабраилов, Р. Целиев, Гудермесски АТХ шофер А. Юсупов, иштта кхыбараш. С. Салаев бехктокхаме эзав культура цIен юхе бIеха мотт а бувцаш харцахьа леларах. Дружинникаша оттаьяча материалех хадданза малар а мелаш шоай дезалашта юкъе ца доагIаш дола гIулакхаш леладарах Л. Джамалова, Д. Арасханова, М. Тутаева, Д. Мусаева, кхыбарий гIулакх болхлой коллективашка дувцаргдолаш дIаденнад. Иштта харцахьа леларах бехктокхаме эзаб нефтеуправлене бурув тохача цеха шофер В. Щербакови, иштта кхыбараши а.

Тха поселке бахача наха оал, дружинникаша дика болх бар бахьан долаш зуламаш деш бола нах кIезигагIа хиларал совгIа, улицашкара санитарни порядок а тоаеннай, аьле. Дружинникаша новкъостал дар бахьан долаш поселке вахача Абдулкеримова цIенах бийсана, ха яхача хана, яьнна цIи цунна зе ца хулийташ йоаьяй, дос ложкъадаь водаш къу лаьцав. Лоацца аьлча, тха дружинникаша бахача наьха сатем боабергбоацаш царна новкъостал а пайда а хургболаш дола цхьаккха гIулакх дитац теркал ца деш. Бийсанха деш болчар балхага хьажа вIашагIъехкача рейдови бригадашка дакъа лоац дружинникаша.

Дружинникаша гучадаьха дукхха кхоачамбоацараш дIадахара цхьадола соцамаш даьд поселкови Совета исполкомо.

ЧIоагIа лоархIам болаш да дружинникашта юкъе кагий барашта нийсса боккхий нах а хилар. Нагахьа санна ха яха вокха саг-дружинник цхьаьцца бахьанца, е цамогаш хинна, е пенсех водаш дружинникий коллектива юкъера дIавоалаш хилча цо ший когаметта болх булургбола къонагIбарех саг оттаву. Иштта Октябрьски цIей деэдеча деношка со волча баьхкар МусаевгIар даи воIи. Дас аьлар, сай гIулакх воIага дIадала воал со, се болх булургбоацаш пенсех водандаь. ВоIо раьза а хинна дIайийцар даьгара «Дружинник» аьнна тIаяздаь цIе повязкеи значоки. ХIанз воI, Мусаев Денисолта, дика кхоачашдеш ва шийна тIадилла гIулакх.

Тхоай балха юкъе сона кхоачамбоацарех хеташ цхьадола гIулакхаш да. ХIанз а цхьаболча дружинникаша бизза лоархIам бац цу сий долча гIулакха. ХIаьта штабаша ерригача дружинаца а къаьсттача дружинникашца а боагIача тайпара болх лелабац. Партийнии профсоюзнии, комсомольскии организацеша мабарра лоархIам бац дикагIа болча болхлоех дружинникий мугIараш шердара. Уж кхоачамбоацараш дIадахара берригa низ тIабахийта къахьегаш я хIанз новогрозненски поселкови Совета исполком.

И. МЕЖИРИЦКИЙ,
Гудермесски районерча Новогрозненски поселке общественни порядок лораеча дружина командир.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛАРАХ

„НОВ. КОРНЕЕВ, МАЦА ХУРГЬЯ КХОАЧАМБАЛА РАМАШ?“

Иштта корта а болаш, 12-ча ноябре арадаьннача «Сердало» тIа техача заметка тIа белгалдаьккхадар совнархоза производственни предприятей конторо кхоачамбалла бийда кирпишкаш йокъаеш йола рамаш арахецац, аьнна. Контора начальника нов. Корнеева укх тайпара хоам бу цу заметках: «...Рамаш хьае хьу а я, Грознерча ДОК-аи тха дахчан хIамаш еча цехаи кхоачамбалла рамаш хьае аьнна заказ а деннад».

1959 шера 1 декабре республика районаша хьайбай продукташ паччахьалкхенга йохкарай дIаяларай шера йола план кхоачашъярах йола

СВОДКА

Районаш	Проценташ			
	дулх	шура	фуаш	тха
Саясановски	210	99	230	92
Ножай-Юртовски	194	138	345	121
Советски	169	74	107	39
Веденски	167	168	130	69
Курчалоевски	163	150	163	104
Шелковски	142	99	109	98
Каргалински	142	103	116	105
Первомайски	126	122	210	149
Наурски	117	101	94	97
Гудермесски	108	91	113	103
Ачхой-Мартановски	108	97	83	107
Грозненски	102	93	107	117
Наьсарен	98	106	86	113
Сунженски	89	100	101	121
Шалински	77	82	66	162
Надтеречни	76	87	156	143
Урус-Мартановски	76	89	69	118
гор. МагIалбик	73	91	87	117
гор. Грозный	71	93	—	—

ЙИСТЕЬННАЙ ФРАНЦУЗСКИ КОМПАРТЕ ЦК ПЛЕНУМ

ПАРИЖ, 10 декабрь. (ТАСС). Цига ший болх чакхбаьккхар Французски коммунистически парте ЦК Пленумо. ЛадийгIачул тIехьагIа Пленумо йийцар «Юрташкарча хьала а болхлой классеи къахьегача ахархойи цхьоагIон а хьакъехьа» ФКП ЦК Политбюро члена Вальдека Роше яь доклад. «Ший хьашташ кхоачашдар духьа болхлой классо лоаттабеча къовсама хьакъехьа» ФКП ЦК Политбюро членалла кандидат волча Гюстав Ансара яь доклад, хIаьта иштта дукха ха йоаццаш Риме хиннача Европерча капиталистически мехкашкарча коммунистически партешкара баьхкача викалий теоретически конференце дакъа лоацаш хиннача ФКП делегаце отчет а, тIаккха цу дешай хьакъехьа йоагIаш йола резолюцеш тIа а ийцар.

Вальдека Роше докладах лаьца тIаийцача резолюце тIа йоах хIанзарча хьало дIадех «цIаккха а ца хиннача тайпара чIоагIа вIаший кхота а бенна болхлошеи ахархошеи къовсам лоаттабелга. Царна чIоагIа эшаш ца шоашта бала бахьаш йола йоккха капитал юхатохар духьа, Алжирера тIом соцабар а машарца дахареи, герз дIадаккхареи, къамашта кортамукъале яккхареи политика лелаяр а духьа, паргIато хилийтар, демократи юха оттаяр а кердаяккхар а духьа шоай цхьоагIо чIоагIъялар».

Гюстава Ансара яьча докладах лаьца тIаийцача резолюце тIа Пленумо тIахьийхар партийни организацеши берригa коммунисташи къахьегамхой барт-цхьоагIо чIоагIъяра, алапеш, пособеш, пенсеш лакхдар духьеи хIамай мьахаш тIадеттадалара а кхыча, тIехье во йолча йоккхийча капиталистически монополей политикана а духьалеи цар лоаттабеча къовсама майрра керте оттара.

Пленумо къоабалийир ФКП ЦК Политбюро члена Гюйо Раймона Европерча капиталистически мехкашкарча коммунистически партешкара бахача викалий теоретически конференце балха хьакъехьа а цу конференце Французски коммунистически парте делегаце баьча балха хьакъехьа а яь доклад. Резолюце тIа белгалду, «марксизма-ленинизма а пролетарски интернационализма а принципаш тешшаме лелаяра ларда тIа коммунистически партеша шоаш политически идеологически цхьоагIо йолаш хилар цIаьхха а къьгга цу конференце хьахьекхалга».

ГIеттара сиха дегIаух Корейски Халкъа - Демократически Республике чкъаьрий промышленность. Соахка 682 эзар тонн чкъаьрий даьхад из болх беш болча наха. Хьатiадоагiача шера 2 миллион тонн чкъаьрий даха лерхI.

Сурта тIа: даьха чкъаьрий Iодоасадеш боахк.

Чо Ен Дина сурт. ЦТАК фотохроника.

США КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ СЪЕЗД ХЬАЕЛЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 11 декабрь. (ТАСС). Селхан Iурра укхаза хьайийлай Америка ВIашагIкхийттача Штатий Компарте 17 съезд. Мехка массайолча моттигера вена 250 делегат ва съезде.

Съезда заседанеш къайлагIа еш я, аьлар Компарте викало корреспонденташка, хIана аьлча, хIанз США долча хьале съезде баьхка делегаташ малаш ба хайча, уж шоаш болча балхара дIабахар а кхыдола халахетараш царна дар а кхерам боландаь.

Съезда кийчо яра комитета председатела Гэс Холла пресс- конференце аьлар, съездо дувца оттадаь дешаш да, машар бахьан лоаттабу къовсам, болхлошта духьаларча законашта духьал лоаттабу къовсам, негрий дош, 1960 шера деча хоржамий кампанена кийчо яр.

ЭЙЗЕНХАУЗРА ИНДИЙСКИ ПАРЛАМЕНТЕ ДАЬ КЪАМАЬЛ

ДЕЛИ, 10 декабрь. (ТАСС). Тахан Инде парламенте ше къамаьл деш США президента Эйзенхауэра аьлар: «Вокъонца тIахьожам а беш, берриганеша герз дIадаккхар вай хана динза даргдоаца хIама да. Шоай а шоай берий а кхоанен йоакхо еча бIаьш миллионаш болча наха дIадеха из хIама массане юкъара а массанена ловш а долеи цхьаккха саг цхьаккха правительство шийна духьал яла могардоацеи гIулакх хинна дIаоттаргхиларах теш со».

Индийски парламента членашта ше къамаьл деш США президента Д. Эйзенхауэра белгалдаьккхар, мехкашта юкъе хIанз а вIаши цатешам латташ хилар. Из бахьан долаш «цхьанна правительствога мехкара торонаш ший халкъа болча пайданга дIаяхийта йиш хилац. Бар пайда а боацаш, еча расходаша оттаяь я правительстваш», — аьлар цо.

ВIаши ца тешара духьал, дIаяхача ханна даьнна гIалаташ дувцара духьал даьнна вIашагIкхеталургдацтеш вай?, аьнна хьаттар Эйзенхауэра. «Сай опыто тешаву со кхерам хиларо, вIаши ца тешаро, во дар хургда яхаш тешаш хиларо дукха хIама хIалак де йиш хургхиларах», — аьлар президента.

Iилманна эгтара тIеххьарча хана карагIдаьннараш дувцаш, Эйзенхауэра аьлар дерригача дуненна хIанз хьалхашка латта дош да: «МалагIча гIулакхага дIадохийтаргда Iилма толамаш?» «Адамаша хIара шера кхаш тIара дукхатIа ялат чуэцаргхиларахи» «уж кхаш кхы цIеша дузарг» ца хиларахи» ше тешаш хилар а дийца, президента аьлар: «Хьалха дIаяхача хана санна вахарах тешам байна вай бераш а цу берий бераш а хургдолаш ювца уйлаш, практика, политика дIахо а ла еззаш дий вай, тIом а хинна нахи боахами хIалак дергда аьнна хеташ хила доагIий?»

Заседани дIайолалуш Эйзенхауэрга моаршал хьаттар Инде вице-президента Радхакришнана. Цо белгалдаьккхар халкъашта юкъерча гIулакхий цаI мара никъ ца хилар — вIаши юкъе дика гIулакхаши тешам болаши хилара никъ мара ца хилар.

Халкъа творчества ЦIен болх

Нохч-ГIалгIай халкъа творчества ЦIенна хьалхашка латтараш чIоагIа лоархIам болаш декхараш да. Районашта гIалгIайи нохчийи меттала методикаца новкъостал делга да царех керттерадар.

Укх тIеххьарча кхаь бетта дикка балхаш даьд халкъа творчества ЦIен болхлоша. 60 саг чу а воагIаш иллеи халхареи ансамбль я цига вIашагIъелла. Занятешта вIалла тIехьа а ца бувлаш ансамбле дика дакъа лоацаш ба Абазатова Камета, Картоева Лейла, Чагаева Дошу, Зорич Валентина, кхыбараш а. Дукха керда иллеш Iомадаьд иллей кружоке дакъа лоацараша.

Доккха новкъостал даьд халкъа творчества ЦIено Наьсарен районерча халкъа театра. Методисташа драматургеи хороведенеи урокаш еннай. Цул совгIа А. П. Чехова «Зоахалол», Ошаева «Iумар-Хьажа» яха пьесаш нохчийи гIалгIайи меттала яьхай.

Шалински районе художественни самодеятельноста болх чIоагIа во лелар. Цига ваха ши бутт гаргга ха яьккхай методиста М. Гайрбекова.

ХIанз дукха кагирхой ба халхареи иллеи кружокашка дакъа лоацаш. Къьстта дика тайп-тайпара халхараш дарца белгалбаьннаб М. Кадирова, В. Гарабцова. Г. Еминова.

Во латт художественни самодеятельноста гIулакх Веденски районе. Из болх тоабара оарцагIвоалаш вац Веданарча культура отдела заведующи нов. С. А. Асмаев. Халкъа творчества ЦIен методист цига вахача гучадаьлар цхьаккха тайпара болх цига беш ца хиннилга. Цу гIулакхо хьахьокх нов. Асмаев ший балха сатота воацилга.

Дукха ба халкъа творчества ЦIагIа хIанз мара болх бе ца болалуш композитораш, писателаш, поэташ. Царна практически новкъостал ду методисташа.

1960 шера композиторийи литературайи секцеш вIашагIйохка лерхI цига. Цу секцешка дакъа лоацаргда нн. Кулиева, Димаева, Шаргородске, иштта кхыбараша.

Укх гаргтарча хана нохч-гIалгIай халкъа фольклор гулде лаьрхIад халкъа творчества ЦIен болхлоша.

Р. МАРХИЕВА.

Университета хьалхара заняти

Гудермеса машиннаькъа клуберча лекционни зале культура халкъа университета хьалхара заняти хилар. Гудермесски района культура отдела заведующи волча нов. Кобзарева гулбеннараштa университет хьаелларах къамаьл дир.

Цул тIехьагIа «ССКП XXI-ча съезда коммунистически общества саг кхевара оттадаьча декхарех» йола доклад йир ССКП райкома шоллагIча секретара нов. В. Шанина.

ЧIоагIа терко а еш ладийгIар университете вIашагIкхийттараша Ерригсоюзни общества политически Iилмаи кхетам дIабоаржабара йолча республикански отделене лектора нов. Аркадина яьча «Мишта ладувгIа деза а, кхето еза а музыка» яхача лекцега. Лекци йийшар дикагIа болча композиторий-классикий музыкальни произведеней демонстраци а еш.

Университета лекцега ладувгIа вIашагIкхийтар коммунистически къахьегама бригада яха цIи яккха гIерташ болча бригадай членаш, советски интеллигенци, машиннаькъа а промышленни предприятей а болхлой, 10-ча классашкара дешархой. Цар дийхар каст-каста цIи хезача композиторех, художникех, классикай вахарах а цар балхах а лекцеш ешилга.

Н. ЗАЗДРАВНЫЙ.

Студенташа безаме концерташ увттаду

Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен педагогически института клубе, нефтяной института художественни самодеятельноста коллективо оттадаь, доккха концерт хилар. «Сакъердаме сайре» аьнна цIи тиллар студенташа цу сайренах. Программах эрсийи нохч-гIалгIайи халхараш дар.

Нефтяной института ансамбла выступленеш йолаелар нохч-гIалгIай ансамбла халхарца. ЧIоагIа хьожаш бар гулбеннараш цу халхарга. Къьстта дика оттадир студенташа «говраьбьрей» халхар. Уж халхар даь йистебаьлча дукха ха дIаяхар тIоараш детташ. Гулбеннарашта чIоагIа дезаделар оттадаь концерт.

1957 шера эгтара хьалха концерт оттадир нефтяной института студенташа. Каст-каста шоай сайренашка концерташ увттадора цар. Цхьабакъда, кулгалхо вацар цар. Укх шера бIаьсти института ерригача самодеятельноста кулгалдеш хилар керда общественни орган — клуба совет. Эгтара хьалхарча цийнахьа денз нохч-гIалгIай ансамбла чIоагIа новкъостал дора цо. Халхара коллектива кулгалде вийхар республикански иллеи халхареи ансамбла солист Абдусаламов Султан.

ДIадахача дезача деношка доккхий концерташ увттадаьд цар. ХIанз институте зачеташ дIалуш ба студенташ. Цхьабакъда, ансамбла болх а сецабац. Йоккха план я цар оттаяь.

Республика художественни самодеятельностага хьажа ди тIаккхоачаш латт. Дика кийчлуш ба уж цу денга. Цхьабакъда, цхьадола кхоачамбоацараш бахьан долаш болх тхона хетача тайпара чакхбалац. Дукха ха яьккхай ансамбле мехкарий боацаш, хIаьта вIашагIкхийтта группа хIанз а йоаццаш я. Институте эгтара къегIа яр я тха ансамбль. Клуба совето новкъостал ду, цхьабакъда, царга а ахча кIезига да. Костюмаш, шалташ, пезгаш, иштта кхыдараш а дац.

Республика культурни вахаре дакъа лаца безам болаш ба нефтяной института студенташ. Цу къоначa ансамбла новкъостал де деза.

А. ШАВКУТА,
нефтяной института студент.

ДоттагIлен сайре

Дукха ха йоаццаш Ставропольски Советски партийни школе СССР халкъий доттагIлен сайре хилар. Цига хьоашалгIа бийхабар Нохч-ГIалгIай а Черсий - Балкхарой а АССР-еи, Къоаршой-Черкесий областереи викалаш. Сайрен программа юкъе яр «Семилетка хьалхарча шерара республика боахама толамаши 1960 шерара декхараши» яхаш корта а болаш йола докладаш.

Вай республика толамаши тIадоагIача шерара декхараши дувцаш доклад йир ССКП Нохч-ГIалгIай обкома кхалнаьха отдела заведующе нов. Т. Эсенбаевас.

Цул тIехьагIа хилар тайп-тайпарча халкъий иллеш а оалаш, халхар а оттадеш доккха концерт.

Концерте дакъа лоацаш яр Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен филармоне цIи хеза йола солистка Айдамирова Марьям. ЧIоагIа тIоараш тохаш, раьза болаш ладийгIар гулбеннараша цо даьхача иллешка.

ШоллагIча дийнахьа Нохч-ГIалгIай АССР делегаци вIашагIкхийтар цу Советски партийни школе вай республикера дIабаха деша багIаш болча студентащца. Шоай дешарах дукха къамаьл дир студенташа.

— Тхона чIоагIа ловра, — аьлар цар, — практиках вай республика районашка ухаргдолаш дола гIулакх вIаштIехьадаккхар, хIана аьлча тхона дикагIа бовзаргбар вай районашкара боахам.

Цул совгIа студенташа дийхар республика дикагIа болча къахьегамхой опыт ювцаш йола брошюраши республика юрта боахамах дола литературеи школа библиотеке хьаухийтаргдолаш школа дирекцеца вIаштIехьадоаккхилга.

А. МЯКИЕВ.

СТУДЕНТАША ИНВАЛИДАШТА КОНЦЕРТ ОТТАДАЬД

Дукха ха йоаццаш Нохч-ГIалгIай педагогически училища студенташа концерт оттадир № 3 йолча Грозненерча госпиталерча инвалидашта.

Беззаме чакхдаьлар студенташа оттадаь концерт. Программах дар къамий халхараши иллеши. Гулбеннарашта къьстта дукха дезаделар нохч-гIалгIай халхар.

Дег тIара баркал аьлар студенташта инвалидаша, хIаьта уж каст-каста шоаш болча бахкар а дийхар.

Б. АХМАДОВ.

ПЕРОШТА ВОДЖ ЕТТАШ

Шоай правительстваца гIар-тата доацаш бах турецки журналисташ. Журналисташа даь гIулакх, мелла зIамига из дале а, Iалаьмате чIоагIа теркалду правительства. Шоай вIаши юкъера безам укх тайпарча къамаьлашца буъ цар:

— ЦIаькха а турецки Iаьдала дуьхьала критика яьй шун газета тIа туркий моастагIий воIо? — яхаш хетт кхыча мехкашцарча гIулакхий министерстверча чиновника газета редакторга.

— Фу даьд цига, — йоах редактора юха, — иззамо гунахьа доацача къамаьло а вугий саг эгIаз? Оаха яздаьр мехка школаш ца тоъарах да. Даьла ма вий цу гIулакха теш, цхьабакъда оаха аьннар, цIена бакъдар-м да.

— Цу гIулакха юкъе кхоалагIвар тешал ца а увттавеш саца хьо! Далла гунахьа долаш хIама дац цига. Цул совнагIа хIанз укх сахьате тешаш боацаш а тарлургда вай. Полицейски участке кхоачавелахь из статья язъяь автор.

— Статья язъяьр со ва...

— Язъяьче аз аьннача моттиге веллахь.

Цу тайпара хул кхыча редакцешца деш дола къамаьлаш а. Цхьабакъда, бехкаш тайп-тайпара хул: журналисташ лувцаш чубехк кхыча мехкашкарча компанеша тоIаяь йоаллаю къаман промышленность дегIайоалаелга, Iалаьмате дукха тIема гIулакхашка дIаухийташ дола ахча кIезигделга, американо-турецки гIулакхашта юкъе «шийла талгIеш» хилар цар дувцарах. «Ши духьа никъ лелабу шаха» аьнна корта а болаш статья кепа теха араяккхар бахьан долаш дукха ха йоаццаш турецки судо бехке а баь чубехкар кIиранна цкъазза арадувлача «Акис» яхачаенна турецки экономика журналистaшкара йоахача ясакхо чIоагIъяра новкъостал дергда мотташ-м бац Анкарера бараш?!

МоллагIча хьыкъал долаш волча сата а санна, хала да Турце журналисташта.

Иштта шоаш боллашехьа а Iоттар ца йича Iац уж. Правительства духьал доаха гIулакхаш летткъадеш «Ватан» яхача газето укх деношка яздора:

— Демократически партега доал дахачул тIехьагIа хьалхагIа меджлисе баха йиш йоацаш соцабир журналисташ. Цул тIехьагIа губернаторство чуйолча цIеношка чубаха йиш йоацаш никъ бийхкаб царна. Цул а тIехьагIа школашка аха бокъо яланзар царна. ХIанз библиотеке а ахийтац уж. Цу тайппара, дерригa наькъаш дехкаш латт журналисташта. Цхьабакъда, тхо, журналисташ, шек дац, хIана аьлча демократически партега доал мел долча хана набахта долха наькъаш массаза а дийлла да тхона.

Турецки журналисташ шек баргбоацаш хилар хьахьокх «Ак баба» яхача сатирически журнала тIа бег боахаш дахкаьча сурташа. Цу тIа диллад турецкии американскии байракхаш тIа а ягIаш, дола доккхача каша сурт.

— Малав цига дIавелла воаллар? — аьнна хаттар а даь, жоп лу журнало:

— Турецко - американски доттагIал да.

Во дац суртилг-м! Сакъердам беш да...

Мичча бесса из дале а, Турцера полицейски водж дукхагIча хана лоархIаяц журналиста перох, художника кистах!

газета редактор Алтугаи цун болхло Авджиоглуи. Турецки Фемидарс, бехк меллаб а хьежа, соцам бир, иранcки шахах ца доагIа хIамаш яздарах журналисташта 210 дии-бийсеи набахта яккха ха тоха еза аьнна: хIара перонна 105 ди-бийса.

Грипп яха лазар даржаш санна, журналисташта дукха судаш е йолаенна Турце. Газетий болхлошта судаш яь чакхъяьннай Анкаре, Измире, Мерсине. Стамбуле цкъа дувцаш 26 журналиста дош дийцар. ДукхагIа йола судаш къайлагIа еш я: нахага дIахойташ яц уж. Из кхеталдеш а да — «кортамукъача дуненна» хьалхле лелаераш шоаех лоархIаш ма бий хIанзарча Турце даьй.

Безаме хIамаш пайдана долча хIамашца чIоагIа тардеш хилар лоархI мотт сона турецки Iаьдало журналисташта еча судех. Пайдана гIулакхаш лоархI, бакъдар язделга хIанз а дицдаланза бараш унзарбахарах а кхерабарах а. Агрессивни блокашта юкъе доккха дакъа лацара тIехьа лелаеча Турце политика сийна харц гимнаш вIашагIъехкаш лелараш дукхагIа беза цига.

ГIодаш деттилга безаме гIулакх лоархI доал деча гIозараша: «гIалат» мел ваьнначунгара доахаш да уж. Ахчанца доккха гIод техад «Демократ-Измир» яхача измирски газета даьна Дювендженаи редактора Бакшикаи. Массаза а телаш йола йоал санна гIодаш текх «Ватан» яхача газета болхлоша. Дикка къийенна турецки экономика журнали-

Дунен халкъашта юкъерча гIулакхех лаьца язду

Н. ХОХЛОВ.

ВЕДАНАРА „ГОСТИНИЦА“

ЦIаккха йицлургьяц сона айса цига яьккха цхьа бийса. Бийса а бийса яр из...

Малх чубузаш латтар. Гаьна доаццаш лоамаш тIа лоа уллар. Шийло хьекхар гуйран мух. Баламаш вIашка а эза, Ведено райцентра цхьан улицах воагIача сага духьала вахар со.

— Гостиница мичай укхаза? — аьнна, хьаттар аз цунга.

— Гостиница-м хац сона, кIалбисараша бийсаш йоахаш цхьа моттиг-м я укхаза, — аьнна велакъежар из. — Волле, аз дIавугаргва хьо.

Гонахь карт а йоацаш, бIеха латтача коа чувийрзар сона хьалха вода къонах.

—Яр я-кх из гостиница яхар.

— Ай, цхьаккха вывеска а хIама а мичай укхаза!

— Вывесках-м фу де воаллар хьо, — аьлар цо, дIачувахача хьайна фу ту ховргда хьона, яхаш санна, цIенгахьа бIа а тесса, — хьайна бийса яккха моттиг хилча.

Сайна юхехьа йолча наIарах тата а даь, цIагIа чуваьлар со. Цу чу вар пхи-ялх саг. Iоховша гIандаш а доацаш, маьнгеш тIа багIар уж. Царна кIалдада метташ малагIча материалах даьд ховргдацар микроскоп оттаяь хьежача а. БIарахьежача саг унзарваллал бIехеи ийрчеи дар уж.

— Гаташ хIана дадац шун метташ тIа?

— Гаташ-м доацаш а Iергдар тхо, дахчанца Iалашдоре, — аьлар сьнга латтача маьнге тIа йист ца хулаш ваьгIача зIамигача саго. — Оахоша цхьанахьара да а дена цIи ца йийзача, саг вац тхона из гIулакх де а.

— Саг вац тхона хий дахьаш а.

— Радио йий укх чу? — дIа-са хьежар со.

— Мича-а-а, — цхьатарра оаз яхийтар болхлоша.—Радио-м укх чу ма хилаялар, выключатель хинна. Лампа йоаеш а согаш а ток тохар кхераш хала хьувз тхо.

Цу ханна ниI техар.

— Малав укхаза керда тIавенар? — аьнна, цIагIа хьачухьежар йоккха саг.

— Со ва.

Йоккхача саго, сона тIа фу ювх а зувш, когашкара яьнна кертага кхаччалца бIарг а лекха, аьлар:

— Укх чу гоття я. Волле дехьарча цIагIа.

Тхо чудахача цIагIа кхыметтел истол а дацар. Цхьа бIалг бехача корах шелал чуухар.

— Пишк еций укх чу?

— Пишк яц. Дехьарча цIагIарбараша цIи йийзача, йIайха хул.

— Цар из ца ювзе?

— ТIаккха шийла хул.

— ХIа, хIаьта, пайда бац укхан. Цхьа бийса фуннатI даь а яккха хьожаргва со, аьнна со Iовижар.

Дукха ха ялалехьа, кIаьдвалар кот а даьнна, тхьайсар со. Биткъача ша тIа а ваьнна се водаш санна, цхьа гIа дайра сона. Ша кагбала болабелар. Набарах цIогIа а тохаш, сомаваьлар со. ЦIагIа шийла яр. Сона гонахь ухкараш юврг1аш тIа шоай полтош а ехха бадар. Хьал а гIетта, сайна полтув тIайиллар аз. Цу бийсанна, шеллуш, иттехза сомаваьлар со.

Iурра чехкка меттара урайиккхар со. Се барзкъаш тIадувхаш воаллаше уйла йора аз: «Веденски райПО председателга Идрисов Мазлакага бакъахьа яр укх чу бийсаш яхийтача».

С. САИДОВ.

ВАХАРЕИ ДЕШАРЕИ БУВЗАМ ЧIОАГIЛУШ ЛАТТ

Дикка сакъердамегIа лел укх шера пионерски организаце болх. 6-ча классе «Фу хов сона де?» яха сакъердаме сбор хиннай. Цига пионераша шоаш мишта шу оттаду, фу кийчде хов, дарба дара хьалхара дукха езаш, гимнастически, шахматни, волейбольни, иштта кхыча спортивни секцешка уха дешархой. Цу духьа дешархой дисциплина дика йолаш, вIаший доттагIал долаш хул. Школа команда городе баскетболехи, настольни теннисахи ловзарах цхьоалагIа моттиг яьккхай.

Укх шера советски школашта хьалхашка латтараш чIоагIа лоархIам болаш декхараш да. Халкъа дешар эргадаьккхад, чIоагIлуш латт вахареи дешареи бувзам.

Грознерча 22-ча школе доккхий хувцамаш хиннад укх шера. Сентябрь бутт бовш № 15 йолча юкъерча школера ворхI класс хьатехай тха школах. Цунга хьежжа керда хьехархой а ба. Педсовета заседани а яь лаьрхIар 15-чеи 22-чеи школай дешархошта юкъера бувзам чIоагIбара кхетама болх айбе, аьнна.

Эгтара хьалха комсомольски собрани хилар. Сакъердаме доклад йир ВЛКСМ обкома секретара нов. В. В. Голубовске. ДоттагIлен сайре хиннай. 15-ча школа дешархоша дакъа лоац ВЛКСМ комитете, дешархой комитете, дружина совете.

Дукха ба тха школе спорт чIоагIа новкъостал, иштта кхыдараш а хьахьекхар. 5-ча класса пионераша Советски конституцена хетаяь краеведчески музее экскурси яьй. Цул совгIа кагегIбараштa шефство а лелаю цар. ХIанз кастта хургйолча ёлкана игрушкаш е новкъостал а ду.

Берашта юкъера кхетама болх дукхатIа долча даькъе лелабу царна къахьетами къахьега нахи безаргболаш. Цудухьа цу школе самообслуживани я. Школа юххерча улицаш тIа гаьнаш егIай цар.

Къьстта дика производстве болх бу 9-ча класса дешархоша, масала, ГрозНИИ лаборанташа Кирсановас, Лещевойс, Гладковас, токараша Зурабина, Яценко, фрезеровщика Моргунова, кхыбараша а.

Дукха ха йоаццаш Дагестанерча школашка истори хьехаш бола хьехархой хиннаб тха школе. Исторически газетага, классал арахьарча балхашка хьежар уж. Цул тIехьагIа шоай товзалаш дIа-юха йийцар цар.

Укх бетта тха школе классни кулгалхой семинар хиннай. Цига 10-гIча «А» классни кулгалхочо нов. Колосас ший балха говзал ювцаш къамаьл дир. Пайдана йолаш дукха предложенеш дIа-юха тийлар цига.

Дукха ха йисаяц шоллагIа четверть йистеяла. Тха школа коллективо ший беррита низ тIабахийта болх бергба дешара ах шу дика чакхдаккхара.

Р. РУДЕНКО,
№ 22 йолча юкъерча школа завуч.

Керда „хьаьший“

Дукха ха йоаццаш Грозне, Шолжа - йисте А. П. Чехова цIерагIча беша зверинец хьадийллад. Укхаза да дунен массайолча миIангашкара оакхарийи, оалхазараши, акха хьайбаши.

Къьстта дукха нах хул 5 тонн дозал долча ХIинди мехкарча йоккхача пиллага хьожаш. Массанена а тамашийна хет шийлача ара юкъе латтача аьшка клеткашкара ломаш. Цхьабакъда, уж дIайхача мехкашкара оакхарий вай мехкарча шелалга даьннад. Шелал новкъа яц цар ховхача, кагийча кIоригашта а. Царна уллув латтача аьшка клетка чу я гаьнарча гIинбухера кIай ча, цунна-м шийла мел хила а дикагIа да. Оакхарашка хьажа баьхкача нахага чIоагIа сакъердийташ да тайп-тайпара маймалаш. Зверинце оакхарашка хьажа баьхкача наха бIаргагургья натахьа мара зверинце хулаш йоаца кенгуру, ягуар, иштта бIаргагургда цIокъ, воатагар, тайп-тайпара чарч, борзлой, цогалаш, сьарч, иштта кхыдола оакхарийи оалхазараши.

ХIана яхкац телефонаш-автоматаш?

Телефонаш-автоматаш кхоачамбалла ца хилар бахьан долаш дукха новкъарлонаш хул Октябрьски районе бахача наха. Ленина улица кхоачалучара дениз цхьаккха а автомат яц районе бодача новкъа.

Дукха ха йоаццаш цхьа саг лозаяьча хана гаргга телефон ца хиларах Iуйранна мара «Скорая помощь» еха вIаштIехьадаланзар.

Эгтара хьалха телефонаш-автоматаш оттае еза 12-ча участке, лакхерчеи лохерчеи 56-ча участкашка, 30—35 участкашка, коммунальни боахама контора юххе. Бувзама управлене гIулакх да из.

И. ЛЮЛЯКИН,
милице старшина.

ХАОТТАМ

13—16 декабрга кхаччалца, юкъ-юкъе лоа а делхаш, шийла ха латтаргья. Бозрамал тIех ца боалаш гIийло хьекхаш мух хургба. Бийсанна 10—15 градусага кхоачаш а дийнахьа 7—12 градусага кхоачаш а шелал хургья.

Грозненски гидрометбюро.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

14-ча декабре: 7.20 — «Дина хьехамех теша мегаргдий» — беседа (эрсий меттала); 8.20 — «ДукхагIа уйла е школьникаш физически кхебара» — беседа (нохчий меттала); 8.35 — «Шерра юкъе доаржаде хьажкIаш кхееча зеденнар» — беседа (гIалгIай меттала); 8.50 — Хоамаши передачай программеи; 9.00 — СССР-а халкъий музыка; 17.00 — «Къахьегама профсоюзни законаш телхадеращца лоаттабеча къовсаме» — беседа (эрсий меттала); 17.20 — «Инженер Плиев Султан» — очерк (гIалгIай меттала); 17.35 — Нохчийи гIалгIайи ашараш; 18.00 — «Болхлой кхалсага сий» — передача; 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «В. Гагановайна тIехьаэттараш» передача — (нохчий меттала); 19.20 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

15-ча декабре: 7.20 — «Грозненский рабочий» — газета обзор; 8.20 — Керда хоамаш (нохчий меттала); 8.35 — «ВорхI шера план хьалхa кхоачашъеча» — передача (гIалгIай меттала); 8.50 — Хоамаши передачай программеи; 9.00 — концерт; 17.00 — «СовгIат» — дувцар (эрсий меттала); 17.20 — «Агитатораш — социалистически яхьаш вIашагIтохархой» — передача; 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.40 — Халкъа турпалах ашараш; 18.00 — «ССКП ЦК Пленума сийна» — передача; 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.45 — Даьштеи ноаноштеи передача (нохчий меттала);

16-ча декабре: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.35 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (гIалгIай меттала); 8.50 — Хоамаши передача программеи; 9.00 — концерт — очерк; 17.00 — «Оаха болх а бу, деша а деш» — передача (эрсий меттала); 17.20 — Литературни передача (гIалгIай меттала); 17.35 — Халкъа ашараш; 18.00 — Нефтянойи химически промышленноста болхлошта передача; 18.20—Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — Юртбоахама болхлошта передача (нохчий меттала); 19.20 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

Редактор
М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал—**«Къона хьаьрахо».** Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1—**«Къона хьаьрахо».** Долалу — 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — Берий сеанс—**«Iу».** Долалу 9. **«Къаьна говра баьри».** Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — Берий сеанс — **«На графских развалинах».** Долалу: 9.15, 11.15. **«Цун тIехье».** Долалу: 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

14 декабре — **«Укх дунен тIа низбараш».**

«Родина» яхача кинотеатре.

Берий сеанс — Мультипликация — **«Пахта — Ой».** Долалу 9.

«Къаьна говра баьрий». Долалу: 8.30, 12:25, 4:20, 6, 9:50:

«Хованщина». Долалу: 10.10, 2.05, 7.40.

Городе Грозне, Рубежни улицах, 8 вахаш волча **Чернявский Дмитрий** Федоровича суде деннад гор. Грозне 2-гIча Военни улицах, 21, квартира 17 яхаш йола **Чернявская** Мария Ивановна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне, Ленински района 1-ча участка халкъа судо.

Городе Грозне, Старопромыслашкарча Иванова городоке цIен № 21, квартира 6 вахаш волча **Таценко** Юрий Ильича суде деннад Грозне, Сталински района Подгорни хуторе, 41 яхаш йола **Таценко** Клавдия Павловна ше йитарах дола дош:

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23, ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23: редактора зам. — 2-07-01: бехктокхама секретара — 2-25-72: Корректорске — 2-30-91 партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72:

СФ03670 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи. Нохч-ГIалгIай АССР г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Заказ № 7468.